

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YARATICI DRAMA EĞİTİMİNİN 60-72 AYLIK
ÇOCUKLARIN DİKKAT GELİŞİMİNE ETKİSİ**

SİMGE KÜÇÜKELMAS

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER**

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YARATICI DRAMA EĞİTİMİNİN 60-72 AYLIK
ÇOCUKLARIN DİKKAT GELİŞİMİNE ETKİSİ

SİMGE KÜÇÜKELMAS

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Çocuk Gelişimi
Program : Çocuk Gelişimi
Öğrenci No : 174209029
Öğrenci Adı Soyadı : Simge KÜÇÜKELMAS

“Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 09.01.2020 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Nilgün SARP
(İstanbul Bilgi Üniversitesi)

İmza

Danışman : Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Asil ÖZDOĞRU
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

YARATICI DRAMA EĞİTİMİNİN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN DİKKAT GELİŞİMİNE ETKİSİ

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama eğitiminin 60-72 aylık çocukların dikkat gelişimine olan etkisinin incelenmesidir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında, İstanbul Avrupa yakasındaki özel bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık 24 çocuktan oluşmaktadır. Çocukların 12'si deney ve 12'si kontrol grubu olarak seçilmiştir. Araştırma kapsamında üç veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi”, ve “Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)” dir.

Deney ve kontrol grubunda yer alan çocuklara “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” ve “Frankfurter Konsantrasyon testi (FTF-K)” ön test olarak uygulanmıştır. Deney grubunda yer alan çocuklara 6 hafta, haftada 2 gün ve 40 dakika süren “Yaratıcı Drama Planları” uygulanmıştır. Bu süreçte kontrol grubunda yer alan çocuklara herhangi bir yaratıcı drama planı uygulanmamıştır. Eğitim programının sonunda hem deney hem kontrol grubunda yer alan çocuklara aynı testler son test olarak uygulanmıştır. Uygulanan testlerin verileri SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların yaratıcı drama eğitimi ile dikkat gelişimi arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için non-parametrik testlerden Man Whitney U Testi ve Wilcoxon Signed Test hipotezleri test etmek için kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak seçilmiştir.

Araştırmanın bulgularında, deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcı drama ile dikkat gelişimi arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Bulgulara göre, deney grubuna uygulanan yaratıcı drama eğitimi sonucunda kontrol grubuna oranla deney grubunun son test puanlarında artış gözlemlenmiştir. Böylece ‘Yaratıcı Drama Planlarının’ dikkat gelişimi üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Yaratıcı Drama, Dikkat Gelişimi

ABSTRACT

THE IMPACT OF CREATIVE DRAMA ON ATTENTION DEVELOPMENT OF CHILDREN AGE 60-72 MONTHS

The present study aims to investigate the impact of creative drama on the development of 60-72 months old children's attention skills.

The study group of the research is consisted of 24 children attending in a private pre-school in İstanbul in 2018-2019. The children are 60-72 months old. The current study employed experimental research model. The children were divided into two groups (12 of them as control group, 12 of them as experimental group). As data collection tools, "Personal Information Form", "Frostig Developmental Test of Visual Perception" and "Frankfurter Test for Five Years- Concentration (FTF-K)" were utilized in the study.

"Frostig Developmental Test of Visual Perception" and "Frankfurter Test for Five Years- Concentration (FTF-K)" were applied to the children in experimental and control groups as preliminary tests. However, in experimental group, 40- minute- "Creative Drama Plans"- lasting for 6 weeks- was carried out twice a week. On the contrary, any creative drama plans were not carried out with the children in control group. At the end of the research, same tests were applied to both the experimental and control groups as posttest. Among non- parametric tests, Whitney- U Test and Wilcoxon Signed Test were employed in order to reveal whether there was a significant difference between creative drama and development of children's attention skills in experimental and control groups. The significance level was determined as $\alpha=0.05$.

According to the findings of the study, it was observed that there was a significant difference between creative drama and the development of children's attention skills. In the light of the findings, the results of the posttest were in favour of the experimental group at the end of the creative drama training. The points of experimental group were relatively higher compared to the control group. Therefore, it was concluded that "Creative Drama Plans" were effective on the development of attention skills.

Key Words: Pre-school Education, Creative Drama, Development of Attention Skills.

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecinde görüşlerini esirgemeyen sevgili danışmanım Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER' e ve çalışmamın gerçekleşmesine yönelik tüm aşamalarda bana yol gösteren, araştırmanın her sürecinde bilgi, deneyim, ilgi ve desteğini esirgemeyen, çalışmalarımı sabırla takip eden, her zaman gülen yüzü ve motivasyonu ile benim yanımda olan eş danışanım Dr. Gülçin GÜVEN' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın uygulamaları sürecinde bana yardım eden ve destek veren, Anaokul yöneticisi, güler yüzlü çalışanlarına ve uygulama kısmında benimle beraber keyifli vakit geçiren öğrencilerine teşekkür ederim.

Yaşamım boyunca her zaman bana manevi destek sağlayan, her adımda benim yanımda olan bana yol gösteren ve sevgisini esirmeyen sevgili annem Havva KÜÇÜKELMAS ve sevgili babam İsa KÜÇÜKELMAS' sonsuz teşekkür ederim.

Hayatımda en ihtiyacım olduğu zaman yoluma çıkan ve bana ellerini uzatarak yardımcı olan, beni cesaretlendiren, neşeli ve şakaları ile bana yardımcı olan, sevgili nişanlım Melihcan' a ve bu süreçte yanımda bana destek sağlayan ailesine içten sevgilerimi sunarım.

Üsküdar Üniversitenin bana kazandırdığı kardeşlik, arkadaşlık kavramları ile her zaman birbirimize yardım ettiğimiz, her süreçte birbirimize motivasyon sağladığımız ve yanında olduğumuz dostlarım Behiye Nur, Ayşenur, Gamze ve Şeyma' ya teşekkür ederim.

BEYAN FORMU

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, tarafımdan üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim

Simge KÜÇÜKELMAS

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Sınırlılıklar	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Tanımlar	4
2.İLGİLİ YAYIN ve ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Gelişimin Tanımı	6
2.1.1 Gelişim Evreleri	7
2.2. Okul Öncesi Dönemde Gelişim	7
2.2.1. Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Gelişim Özellikleri	9
2.2.1.1. Motor Gelişimi	9
2.2.1.2. Dil Gelişimi	9
2.2.1.3. Sosyal- Duygusal Gelişim	10
2.2.1.4. Bilişsel Gelişim	10
2.3. Dikkat Gelişimi	11
2.3.1. Dikkatin Tanımı	11
2.3.2. Dikkatin Türleri	12
2.3.3. Dikkati Etkileyen Faktörler	13
2.3.4. Okul Öncesinde Dikkat Gelişimi	14

2.3.5. Dikkat Gelişiminde Yaratıcı Drama	15
2.4. Yaratıcı Dramanın Tanımı	16
2.4.1. Okul Öncesinde Yaratıcı Drama ve Önemi	17
2.4.2. Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri	18
2.4.2.1. Drama Lideri	18
2.4.2.2. Grup	18
2.4.2.3. Mekan	18
2.4.2.4. Araç-Gereç	19
2.4.2.5. Konu	19
2.4.3. Yaratıcı Dramanın Aşamaları	19
2.4.3.1. Hazırlık-Isınma	20
2.4.3.2. Oyun	20
2.4.3.3. Canlandırma	21
2.4.3.4. Değerlendirme Aşaması	22
2.5. Konu ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	22
2.5.1. Dikkat ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	22
2.5.2. Yaratıcı Drama ile İlgili Yapılmış Araştırmalar	25
3. MATERYAL ve YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	28
3.3. Çalışma Grubunun Belirlenmesi	29
3.4. Çalışmanın Yapıldığı Ortam ve Zaman	29
3.5. Veri Toplama Aracı	30
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu	30
3.5.2. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi	30
3.5.3. Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)	31
3.6. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planlar	32
3.6.1. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planların Hazırlanması	32
3.6.2. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planların Uygulanması	33

3.6.3. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planların Değerlendirilmesi	34
3.7. Verilerin Toplanması, Çözümü ve Yorumlanması	34
3.8. Verilerin Analizi	35
4. BULGULAR	36
4.1. Kişisel Bilgi Formuna Yönelik Yüzde ve Frekanslar	36
4.2. Uygulanan Testlere Yönelik Yüzde ve Frekanslar	41
5. TARTIŞMA	50
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	54
6.1. Sonuçlar	54
6.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Kişisel Bilgi Formuna Ait Sonuçları	54
6.1.2. Araştırma Testlerine Ait Sonuçlar	55
6.2. Öneriler	55
KAYNAKLAR	57
EKLER	65
Ek 1: Etik Kurul Onayı	65
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	66
Ek 3: Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi	68
Ek 4: Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)	69
Ek 5: Yaratıcı Drama Temelli Dikkat Geliştirme Programı Örneği	70
Ek 6: Özgeçmiş	72
Ek 7: Yaratıcı Drama Liderliği Sertifikası	73

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı	29
Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyete Göre Dağılımı	36
Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarının Yaşa Göre Dağılımı	37
Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarının Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı	37
Tablo 5: Deney ve Kontrol Gruplarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	38
Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	39
Tablo 7: Deney ve Kontrol Gruplarının Anaokulu Eğitim Süresi Durumuna Göre Dağılımı	39
Tablo 8: Deney ve Kontrol Gruplarının Kardeş Sayısı Durumuna Göre Dağılımı	40
Tablo 9: Deney ve Kontrol Gruplarının Kaçınıcı Çocuk Durumuna Göre Dağılımı	41
Tablo 10: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” nden Elde Ettikleri Ön Test Puanlarının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi	42
Tablo 11: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Ön Test Puanının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi	42
Tablo 12: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanlarının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi	43
Tablo 13: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi	44
Tablo 14: Deney Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Gelişimleri	45
Tablo 15: Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Gelişimleri.....	46
Tablo 16: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Kardeş	

Sayısına Göre “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanının Çok Değişkenli Analiz Testi ile İncelenmesi	48
---	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Deney Grubunda Eğitim Öncesi ve Eğitim Sonrası Puan Karşılaştırması	46
Şekil 2: Kontrol Grubunda Eğitim Öncesi ve Eğitim Sonrası Puan Karşılaştırması	47

KISALTMALAR DİZİNİ

SPSS: Sosyal Bilimler için İstatistik Programı

FTF-K: Frankfurter Konsantrasyon Testi

1.GİRİŞ

Okul öncesi dönem öğrenmenin en hızlı olduğu dönemdir. Çocuğun ilk altı yılında gelişim alanları hızlı bir şekilde ilerleme kaydeder. Çocuk bu gelişim alanlarından bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimini büyük ölçüde tamamlamaktadır. Okul öncesi eğitiminde çocuk birçok öğreti ile birlikte eleştirel düşünen sorumluluk sahibi, empati kurabilen bağımsız bir birey olabilmeyi, algılama, akıl yürütme, seçme, problem çözme, sınıflandırma gibi zihinsel süreçleri öğrenir (Yavuzer, s.82-107).

Okul öncesi dönemdeki çocuğun en önemli özelliği oyun çağında olması ve oyun yoluyla duygu ve düşüncelerini aktarabilmesidir. Okul öncesi dönemde oyun çocuğun gelişimsel sürecini destekler. Bu dönemde en iyi öğrenme aracı oyundur. Öğrenme amacı ile gerçekleştirilen oyun yöntemi sayesinde çocuk, hem eğlenir hem öğrenir. Birçok kavram, sayı, şekil, iletişim kurma, problem çözme, günlük yaşam becerileri, empati kurma gibi beceriler oyun ile kolayca öğrenilir. Aynı zamanda belirli bir amaca yönelik, planlanmış yaratıcı drama da oyunun özelliklerinden yararlanarak çocuğa öğrenme imkanı sağlar. Yaratıcı drama ile çocuk, problem çözmeyi ve iş birliğini, kendilik algısını, iletişim becerilerini, duygularını, tüm duyu ve dikkat becerisi ile kolay, kalıcı ve yaşantısal olarak sürdürmeyi öğrenir (Akınbay, 2014; Koçyiğit ve ark., 2007).

Son zamanlarda çocuklarda davranışların düzenlenmesi, davranışlar arasında organizasyon kurabilme becerisi, problem çözme ve yetersizliği sıklıkla karşılaşılan bir problemdir. Yaratıcı drama çalışmalarında özellikle önem verilen bu becerilerin çocukların dikkat becerilerini geliştirdiği ve kalıcı öğrenmeleri sağladığı düşünülmektedir. Bununla birlikte dikkat becerisi, çocuğun yaşam boyu başarısını etkilemektedir (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.9-13; İbiş, 2017).

Bu nedenle okulöncesi eğitim programları özenle hazırlanmalıdır. Günümüzde okul öncesi planı içinde dikkat artırıcı etkinlikler bulunmamaktadır. Öğretmenler tarafından yapılan etkinlikler sırasında konsantrasyon ve hafızada tutma, problem çözme, akıl yürütme gibi becerilerin artırılmasına yönelik çalışmalar yer almalıdır.

Okul öncesi eğitim alan çocukların ilköğretime başlarken belli becerileri kazanmış ve belli olgunluğa erişmiş olması beklenmektedir. Bazı becerileri kazandırırken çeşitli etkinliklerden yararlanmak ve yaratıcı drama gibi farklı yöntem ve tekniklerle eğitimin gerçekleştirilmesi çocukların aktif, kalıcı ve kolay öğrenmelerine yardımcı olur.

Bütün yaşantıların ve öğrenmelerin temelini oluşturan dikkat becerisi desteklenmelidir. Bu amaç doğrultusunda 5-6 yaş çocuk grubu için yaratıcı drama temelli metot geliştirilmiş ve bu metodun çocukların dikkat ve yoğunlaşma düzeylerine etkisi incelenmek istenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada yaratıcı drama uygulamalarına yer vererek çocuklara yaparak yaşayarak öğrenme ortamı sağlayıp dikkat becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar uygulamak amaçlanmaktadır. “Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi” adlı çalışma ile çocuğun dikkat becerilerinin yaş, anne ve babanın öğrenim durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, ailenin ekonomik düzeyi, çocuğun kaç yıldır anaokuluna gittiği, çocuğun yaratıcı drama eğitimi öncesinde drama eğitimi alıp almadığı gibi değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yaratıcı drama eğitiminden yararlanan ve yararlanmayan sınıflarda yer alan çocukların dikkat becerilerindeki değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği genel amacına bağlı olarak alt amaçlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1. Ön test sonuçlarına göre, deney grubu ile kontrol grubu arasında Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi’ ne göre anlamlı fark var mıdır?
2. Son test sonuçlarına göre, deney ve kontrol gruplarındaki Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi’ ne göre demografik özellikler açısından anlamlı fark var mıdır?
3. Deney grubu ve kontrol grubu arasında Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi son test sonuçlarına göre anlamlı fark var mıdır?
4. Deney grubunda ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark var mıdır?
5. Deney ve kontrol grubunda ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Çocuğun gelişimi için okul öncesi dönem önemlidir. Bu dönemde alınan her bilgi çocuğun yaşamını doğrudan etki etmektedir. Çocuğun gelişimi için bu dönem önemsenmelidir (Yavuzer, 2014, s.106-114).

Okul öncesi eğitimi çocuğun kritik döneminde büyük bir rol oynar. Okul öncesi eğitimde çocuk birçok öğreti ile birlikte eleştirel düşünen, sorumluluk sahibi, empati kurabilen bağımsız bir birey olabilmeyi öğrenir (Adıgüzel, 2015, s.41-43).

Çocuk için bu dönemde oyun en iyi öğretmendir. Çocuk oyun sayesinde kalıcı öğrenmeler gerçekleştirir. Okul öncesi eğitimde oyun planlı ve amaca yönelik gerçekleştirilerek eğitimin içine dahil edilir. Bu bağlamda planlı ve amaca uygun oyunlardan oluşan birden fazla kavramı, çocukların ilgisini çekerek, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayan yaratıcı dramalar akla gelmelidir. Çocuğa oyun oynarcasına doğal eğitim ortamı sunan yaratıcı dramalar, planlanan kavramların pekiştirilmesine yardımcı destekleyici etkinlikleri ile çocukların kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmelerini sağlar. Bununla birlikte, çocuk dikkat ve enerjiyi etkinlikler üzerinde yoğunlaştırarak tüm duyu ve duyguları aktif olarak kullanmaktadır (İbiş, 2017).

Piaget' e göre oyun çocuğun zihinsel gelişimini doğrudan etkiler ve oyun çocuğun hatırlama, bellekte depolama, eşleştirme, isimlendirme becerilerini geliştirir (Ömeroğlu ve ark., 2016). Bu zihinsel süreçlerin geliştirilmesinde yaratıcı drama etkinlikleri oyunun özelliklerinden yararlanır. Özellikle, serbest ve özgür hareket olanağı, bir başlangıcın ve sonun varlığına, duyguların doğal olarak ifade edilmesine, karar verme becerisinde, kişiliğin gelişiminde iletişim ve etkileşimde, dikkatin toplanmasında kullanılmaktadır (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.17-19).

Zihinsel süreçleri doğrudan etkileyen yaratıcı drama etkinlikleri ile birlikte zihinsel sürecin ilerleyişinde karşımıza çıkan dikkat ve algı kavramının öğrenmeler üzerindeki etkisinin araştırılması ve bu bağlamda yaratıcı drama ve dikkatin birbirine olan etkilerinin incelemesi gerekmektedir. Eş zamanlı yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde çocukların dikkat dağınıklığını engellemek, öğrenme motivasyonlarını arttırmak, odaklanma becerisini güçlendirerek yaratıcılığı arttırmak da beklenmektedir (Sezgin, 2015).

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda yer almaktadır.

- Araştırmanın verileri, 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul ili, Avrupa yakasında özel bir anaokulunda okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık 24 çocuk ile sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen bulgular kullanılan veri toplama araçları ile sınırlıdır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları aşağıda yer almaktadır.

- Demografik özelliklerin belirlediği 'Kişisel Bilgi Formu' na verilen cevaplar çocukların ve ailelerin gerçek durumlarını yansıtmaktadır.
- Araştırmaya katılan 60-72 aylık çocukların normal gelişim gösteren ve herhangi bir özel durumu olmayan çocuklar olduğu varsayılmaktadır.
- Çalışma grubundan elde edilen verilerin doğru cevaplandığı varsayılmaktadır.

1.5. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: 3-6 yaş arası çocukların dil, sosyal-duygusal, bilişsel, motor gelişim alanlarını desteklemeye yönelik, çocukların becerilerini, yaratıcılıklarını, yeteneklerini destekleyen sistemli bir davranış kazandırma sürecidir. Erken çocukluk dönemini kapsayan bu süreç çocuğa farklı uyarıcılar ve farklı sosyal çevre imkanı sağlamaktadır (https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi_/162/turan.htm).

Yaratıcı Drama: Bir grubun doğaçlama, rol oynama gibi teknikleri kullanarak bir amaca yönelik canlandırmalar gerçekleştirmesidir. Canlandırmalarda, kişinin yaşantıları ve düşünceleri bir eğitimci eşliğinde, -miş gibi yaparak gerçekleştirilir. Yaratıcı dramalar da oyunun özelliklerinden yararlanır (Adıgüzel, 2015).

Dikkat: Duygu ve dūřünceleri belirli bir nokta üzerine odaklanmasıdır. Aktif bir zihinsel süreçten oluşur. Bu süreçte sadece amaca ve ihtiyaca yönelik olan uyarıyı seçme gücüdür (M.E.B, 2016).

2. İLGİLİ YAYIN ve ARAŞTIRMALAR

2.1. Gelişimin Tanımı

Gelişim, döllenme ile başlayıp organizmanın bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal ve dil alanlarında devam eden sürekli değişimlerdir. Değişim ve süreklilikten oluşurken birikimli olarak devam eden bir süreç olan gelişimin sistemli ve düzenli bir yapıda ilerlemesi gerekmektedir. Aynı zamanda organizmanın yaşadığı değişimlerin özelliklerini uyum sağlaması gerekmektedir. Gelişim hayat boyu devam eden bir uyum sürecidir (Wise, 2015, s.12).

Gelişim, ileriye doğru devam eden bir süreç olarak sürekli ve belli aşamalarda gerçekleşir ve kendinden önceki aşamayı bir sonraki aşamaya hazırlar. Bu gelişim aşamaları birbirinden ayrılmaz, birbiri ile etkileşimde olur. Aynı zamanda gelişim hızla ilerlerken bir anda yavaşlayabilir veya durabilir. Örneğin, yeni yürümeye başlayan bir çocuğun konuşmasında duraklama olabilir ya da konuşma ve yürüme paralel olarak birbirini takip edebilir (Senemoğlu, 2012, s.6-7).

Gelişim bir bütündür ve çocuğun gelişim sürecinde sosyal-duygusal, bilişsel, fiziksel ve dil gelişimi önemlidir. Bütünün her bir parçası kendindeki bir sonraki parçayı etkiler. Gelişim sürecinde her çocuk aynı yolu izler. Çocuklar koşmadan ilk önce yürür, yürümeden önce emeklerler. Fakat bu yolda her bir çocuğun gelişim hızları farklıdır. Bazı çocuklar bu yolu hızlı bir şekilde ilerlerken bazı çocuklar ise bu yolda durabilir veya yavaşlayabilir. Örneğin, bazı çocuklar beş aylıkken diş çıkarırken, başka bir çocuk sekiz aylık ya da on aylıkken diş çıkarabilir. Bu durum çocukların gelişim sürecinde, yaşadığı çevre ve kalıttan etkilendiğini göstermektedir. Genetik özellikleriyle birlikte çocuğun zihinsel süreçlerini aktif bir şekilde kullanabilmesi için çocuğun zengin bir çevrede etkileşimde bulunması gerekir. Örneğin, yolda araba ile seyahat ederken çocuğunuza etrafı tanıtmamız, nesnelerin isimlerini söylemeniz, birbirinize sorular sormanız çevre etkileşimini ve çocuğun zihinsel gelişimini arttıracaktır (Yavuzer, 2014, s.24-25; Senemoğlu, 2012, s.6-7).

Özetle, gelişim organizmanın yaşam boyu devam eden gelişim süreçlerinden ve organizma çevre etkisi uyumundan oluşan birikimli ilerleyen aktif bir süreçtir.

2.1.1. Gelişim Evreleri

Gelişim, sürekliliği olan ve tüm yaşamı kapsayan bir süreçtir. Bu süreçte gelişimin ilerleyişinin takip edilebilmesi ve fark edilebilmesi için gelişim evrelere ayrılmıştır. Bu evreler;

Doğum öncesi dönem, ovum evresi, embriyo evresi ve fetüs evresi olmak üzere üç evreden oluşur. Anne ve babanın cinsel hücrelerinin birleşmesiyle başlayan doğum öncesi dönem ilk evrede döllenme anında sonra iki haftalık süreçten oluşmaktadır. Bu evrede yavru anne ve babadan genetik özelliklerini almaktadır. Sonraki evrede yavru kendi cinsine ait biyolojik farklılaşma sürecine girer. Bu dönem üçüncü haftadan sekizinci haftanın sonuna kadar sürer. Son evre olan fetüs evresi ise, yavrunun büyüme ve organ sistemlerinin farklılaşması yanı sıra büyüklüğünün artması, kilo artışı, baş çevresi büyüklüğü gibi özelliklerin gerçekleştiği evredir. Üçüncü aydan doğuma kadar sürer (Yavuzer, 2014, s.26-29).

Doğum sonrası dönem, yeni doğan bebek, bebeklik, ilk çocukluk, son çocukluk ve ergenlik olmak üzere beş'e ayrılır. Yeni doğanda birçok refleks görülür. Uyum refleksi ve ilkel refleksler olarak ikiye ayrılır. Bu refleksler ilerleyen zamanlarda kaybolsalar dahi daha sonraki önemli davranışlar ile örüntülüdür (Bee ve Boyd, 2009, s.166-167).

Bebeklikte gelişim gözle görülür şekilde fark edilir bu yıllarda daha çok fiziksel gelişim, zihinsel gelişim ve bağlanmadan söz edilebilir. İlk çocuklukla beraber çocuk birey olma yolunda ilk adımlarını atar ve bu süreçte bütün gelişim alanlarında hızlı bir ilerleme gözlemlenir. Çocukluğun son yıllarında çocuk, kendini ve vücudunu tanımaya başlar. Ergenlik dönemine geldiğinde ise, artık çocuk kişiliğini ve kendilik algısını oluşturmaya başlar ve gelişim sabit şekilde ilerlemeye devam eder (Yavuzer, 2014, s.26)

2.2. Okul Öncesi Dönemde Gelişim

Bilim insanları tarafından sihirli dönem olarak nitelendirilen okul öncesi dönem 3-6 yaş dönemini kapsamaktadır. Bu dönem gelişimin ve öğrenmenin en hızlı olduğu dönemdir. Bu dönemde edinilen bilgiler ileriki zamanların temelini oluşturur (Akınbay, 2014).

Frobel'e göre, okul öncesinin amacı, öğrenmeye ilgi uyandırmaktır. Okul öncesi dönem çocuğun kendinde sakladığı yetenekleri keşfetmesini sağlar. Çocuğun kişiliğini keşfetmesine yardımcı olur ve yaşantılarını artırır. İlgi ve deneyimlerine yönelik olgunluğu kazandırır (Yavuzer, 2012, s.210).

Yürümeye başlamasından itibaren çocuğun motor becerileri gelişir, büyük kas becerilerinde artış gözlemlenir. Okul öncesi çocuğunun büyük kas becerileriyle beraber yoğun bir küçük kas gelişimi artışı da gözlemlenir. Küçük kas gelişiminde, küpleri üst üste koyup kule yapabilir, ipe boncuk dizebilir, makas kullanabilir, kalem tutmaya başlayabilir (Yavuzer, 2014, s.82-87).

3 yaş çocuğu dünyasını oyun arayıcılığıyla kurar. Kendini bir birey olarak kabul eden üç yaş çocuğu oyunlar ile sosyal ortama karışır ve grup oyunları oynamaya başlar. Grup içindeki dinamiklere uygun davranmak ve grup içinde seçtiği kişiler ile oyun oynamak ister. Oyunlar sırasında birbirlerini seyrederek ve birbirleri ile iletişim kurarlar. Ayrıca bu dönemde yetişkin ilişkisinde konuşarak kendini ifade eder ve sosyal ilişkilerinde artma gözlemlenir. Bu yaş grubunda hayali oyun çocuk tarafından dış dinamikler ile sentezlenerek çocuğun deneyimleyerek öğrenmeler gerçekleştirmesini sağlar. Örneğin, çocuk elinde telefon ile biriyle konuşur gibi yapabilir, bebeklerini kendi aralarında konuşturabilir. Çevresini izler ve çevresindeki insanları taklit eder. Dış dünyayı tanımaya başlayan okul öncesi çocuğu kendi dışındaki dünyaya ait kuralların olduğunu öğrenir. Aynı zamanda dış dünyayı sorgulamaya çevresindekileri öğrenebilmek için soru sormaya başlar. Devam eden süreçte dört yaş çocuğunun hareket ihtiyacı artar. Kendini ve yapabildiklerini fark eder. Kendini ifade etme sürecinde sık sık duygusal değişimler yaşar, bir anda ağlamaya bir anda gülmeye başlar. Dört yaşından itibaren duygularını uç noktalarda yaşar. Sınırları zorlamaya meyilli olan dört yaş çocuğun aile bireyleriyle çatışmalar başlar (Yavuzer, 2012, s.186-209).

Beş yaşından itibaren bu duygusal süreç dengeli bir hal alır. Artık çocuk daha uyumlu ve kontrollüdür. Sosyal ilişkileri artmış ve kendini ifade edebilme becerileri gelişmiştir. Duyguları anlamaya ve uygun tepkiler vermeye özen gösterir. İlişki kurma becerisinin arttığı bu yaş grubunda, kavramlar arası bütünleştirmeler kolaylıkla yapılabilir. Altı yaşla birlikte yine çocukta oluşan duygusal değişimler kararsız bir tutum sergilemesine neden olur. Bu dönem çocukları genel olarak yapacakları şeyleri erteler ve

tembel görünürler. Ayrıca dil gelişimleri oldukça iyi ilerlemiştir (Senemoğlu, 2012, s.24-26).

2.2.1. Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yaş Gelişim Özellikleri

Çocuklarda gelişim bazı dönemlerde hızlı ilerlerken, bazı dönemlerde yavaş ilerlemektedir. Bu dönemler çocuğun gelişim alanlarını etkilemektedir. Çocuğun gelişim alanları, motor gelişim, dil gelişimi, bilişsel gelişim ve sosyal duygusal gelişimdir. Özellikle bu yaş grubunda sosyal duygusal gelişim alanında gözle görülür farklılıklar vardır. Sosyal uyum anlamında 5 yaş grubu 'altın çağ olarak nitelendirilse dahi, 6 yaş grubunda ise kararsız davranışlar gerçekleştirir (Yavuzer, 2012, s.215-225).

2.2.1.1. Motor Gelişimi

Motor gelişim hızı yavaş bir biçimde olur ve fark edilmez. Ancak çocuğun yürümesinden sonra gelen dönem motor gelişim açısından yoğun bir evredir. Motor gelişim ince motor ve kaba motor olarak iki grupta incelenir. Çocukların yürümesinin şekillenmesi ile koşma, zıplama, atlama gibi hareketlerin eklenmesi ile kaba motor gelişimde ilerleme olur. 5-6 yaş arasında çocukların hareketleri uyumludur ve koordinasyonu düzgündür. Çocuk sıklıkla, denge etkinliklerini ve dikkat gerektiren hareketleri yerine getirebilir. Bisiklet sürmek, çizgi üzerinde yürümek gibi aktiviteleri bu dönemde gerçekleştirirler. Boya kalemi tutma, boncuğu ipe geçirme gibi ince motor gelişiminde de ilerleme olur (Bee ve Boyd, 2009, s.218-219).

2.2.1.2. Dil Gelişimi

Dil gelişimi, 5-6 yaş grubu çocuklarının kelime hafızaları yaklaşık olarak 10.000 sözcüğe ulaşmış olması beklenir. 5-6 yaş çocuğu konuşmayı çok sever, her şeyin nedenini, niçinini merak eder. Bilgi düzeyini geliştirmek için sorular sorar. Sorulan sorulara beklenen yanıtları verir. Konuşmadan önce düşünür ve ona göre ifade eder (Yavuzer, 2012, s.221).

5-6 yaş grubu çocukları için dil önemli bir etkileşim aracıdır. Sosyal çevre ile iletişim kurabilme kendini ifade edebilme becerileri bu dönemde gelişmektedir (Gözalan ve Koçak, 2014).

2.2.1.3. Sosyal – Duygusal Gelişim

5 ve 6 yaş grubu çocukların sosyal duygusal gelişimleri arasında farklılıklar vardır. 5 yaş çocuğu kararlı, olgun ve dengeli bir birey izlenimi verir. Çevresine karşı dostça bir tavır sergiler. Grup oyunlarını ve iş birliğini sever. Kendine güveni tamdır farklı durumlar ile karşılaştığında soğukkanlılığını korur. 6 yaş çocuğu ise karar vermekte zorlanır ve daha önce yaşadığı kararsız olma halini tekrar yaşar (Yavuzer, 2012, s.219).

Bu yaş grubu çocuklarda empati kavramı oluşmaya başlar. Örneğin çocuk ağlayan bir arkadaşına ağlamaması için en sevdiği oyuncuğu verir. Çünkü empati kurmaya başlayan çocuk ailesinden bu davranışı görmüştür kendine değer verildiğini hissetmiştir ve oda arkadaşına ağlamaması için oyuncuğunu verip arkadaşının değerli olduğunu hissettirmesine yardım eder. Bu yaş grubundan çocuklar hayvanları çok severler dostluk kurmak isterler. Hayvanların seslerini, hareketlerini taklit ederler, oyunlarında hayvanlara yer verirler. Bu sayede yeni şeyler öğrenip, hayvanlara nasıl bakılacağını deneyimler. Aynı zamanda oyunlarında da yer vererek sosyal duygusal yönden deneyim kazanır (Akinbay, 2014).

2.2.1.4. Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim, çevreyi tanımak ve öğrenmek için gerçekleştirilen zihinsel faaliyetlerin tümüdür. Bilişsel gelişim dikkat, dağarcık, algılama, okuma ve yazma, dil gelişimi, problem çözme, hatırlama, düşünme, muhakeme yapabilme, yaratıcılık gibi ileri zihinsel süreçleri içerir (Yavuzer, 2014, s.85).

Çocuklar zihinsel süreçte isimlendirme, eşleştirme, sınıflandırma, problem çözme gibi süreçleri oyun ile geliştirmektedir. Oyunda sebep-sonuç ilişkisi kurar, dikkatini toplar, oyundaki sorunları görüp çözüm yolu bulur. Bu süreç çocuğun bilişsel gelişimini destekler (Akinbay, 2014).

5-6 yaş grubu çocuklarda, özelden özele akıl yürütme gözlenir, her şey arasında her türlü ilişkiyi kurabilir, kavramları genel olarak algılar, obje ve kavramları bütünleştirirler, tersine çevirme yapamazlar, tek yönlü sınıflama ve tek yönlü sıralama yapabilirler, dikkatlidirler (Yavuzer, 2014, s.84).

2.3. Dikkat Gelişimi

Bilişsel gelişimin alt başlığı olarak ele aldığımız dikkat gelişimi, çocuğun algılama, akıl yürütme, seçme, problem çözme, sınıflandırma gibi zihinsel süreçlerinden oluşur. Bu süreçler çocuğun gelişimini ve öğrenmesini doğrudan etkiler.

2.3.1. Dikkatin Tanımı

Dikkat, zihinsel uyarıcılar ve duyu organları arayıcılığıyla çevrede fark edilen olağanüstü zihinsel yönlendirmelerdir. Devam eden aktif bir zihinsel süreç olan dikkat, sinir sisteminin işlevindeki birden fazla uyarının içinden sadece ihtiyacı ve amacı olanı seçer (Soysal ve ark., 2008; Güneş, 2004). Örneğin, kırmızı bir güle baktığınızı düşünün, ilk olarak dikkatinizi kırmızı gül çeker ve ona yoğunlaşırsınız bir süre sonra gülü daha çok incelemeye başlar ve gülün üzerindeki dikenleri görürsünüz. Böylece gülü tanır ve onun dikenlere sahip olduğunu öğrenirsiniz (Karabekiroğlu, 2015, s.18; Ribot, 2016, s. 18). Genel olarak dikkat, farklı algılanan uyarıcıları seçme ve düzenleme kabiliyeti sağlayarak bireyin bilgi toplamak için kullandığı yöntemdir (Kula, 2018).

Dikkat iki ana alt başlık altında incelenir;

1. Dikkat süresi, bireyin bir noktaya yöneldiği zaman olarak tanımlanabilir. Yaşla birlikte dikkatin süresinde değişimler gözlemlenir (www.megep.gov.tr, 2014). Rapp'e göre (1982), dikkat süresinin okulun ilk yıllarında 10 dakika olduğu fakat yaş ilerledikçe dikkat süresinde artış olduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzdendir ki 10 yaşında yaklaşık 20 dakika, 14 yaşında ise 30 dakika olduğu belirtilmektedir. Çocukların dikkat süreleri yetişkinin dikkat süresinden farklıdır (Yaycı, 2007). Yetişkinlikte dikkat süresi devam eden süreçte motivasyon, algı, biliş ele alınarak değişkenlik gösterir (Kula, 2018).

2. Dikkat seçiciliği, uyarıcıyı fark etme, göze çarpan temel nitelikleri tayin etmek olarak ifade edilir (www.megep.gov.tr, 2014). Anne karnındaki fetüs doğum öncesi son

üç aylık zamanında farklı işitsel seslere farklı tepkiler verir. Fetüs, çevreden gelen uyarıcılara tepki verdiğiğinde dikkatin seçiciliği başlar (Pişkin, 2015). Anne karnından başlayan dikkat seçiciliği hayat boyu öğrenmelerde önemli bir yere sahiptir.

Dikkat, öğrenme sürecinin ilk adımı olarak nitelendirilebilir. Öğrenme ile dikkat birbirlerinden etkilenen iç içe geçmiş karmaşık bir süreçtir. Sahnede bir orkestra hayal edin, orkestrada birçok kemancı, piyanist, viyola ve kontrbas yer alır. Orkestranın merkezinde bir orkestra şefi vardır ve her bir sanatçı bu orkestra şefini görmek zorundadır. Şef, tüm bu orkestrayı düzenler ve her bir enstrümanın ne zaman başlayacağını ve ne zaman biteceğini el ve kol hareketleriyle belirler. Aynı orkestradaki gibi dikkat de beynin orkestra şefidir ve öğrenmeyi kontrol eder (Güllü, 2016, s.17).

2.3.2.Dikkatin Türleri

Dikkatin işlenmesi karmaşık bir süreçten oluşmaktadır. Dikkatin birden çok türü ve her dikkat türünün de kendi içinde farklı türleri vardır. Dikkat, seçici dikkat, bölünmüş dikkat, sürdürülebilir dikkat, odaklanmış dikkat ve yoğunlaştırılmış dikkat olmak üzere 5'e ayrılır;

1. Seçici dikkat, dikkatin bir noktaya odaklanmasıdır. Kişinin kendi denetimi ile organizma kendisi için en önemli özellikleri seçer ve organizmanın algılamada seçici olup bir uyarıcıya yönelmesi, diğer uyarıcıları dışarıda bırakmasını ifade eder. Ayrıca seçici dikkat hedef uyarının dışında kalan uyarılara ket vurabilme becerisidir (Pişkin, 2015). Örneğin, kalabalık bir ortamda karşınızda oturan kişi size bir şey anlatırken siz o sırada yan masada oturan kişilerin özel konuşmasına kulak kabartıyorsunuzdur. Bu da bize dikkatin belli bir uyarıcıya yönelmesi ve diğer uyarıcıların ihmal edilmesi ile açıklanır (Karabekiroğlu, 2015, s.19). Meyer ve Kornblum'a (1993) göre seçici dikkat, tek bir konumda yer alan birbiri ardına gelen nesnelere rengini, boyutunu veya uzaysal boylamda dönüştüğü fiziksel özelliklerin dikkat çekmesidir. Örneğin, büyük nesnelere küçük nesnelere göre daha çok dikkat çekmesi, büyük nesnelere daha seçici olduğunu göstermektedir (Kula, 2018).

2. Bölünmüş dikkat, eş zamanda iki ya da daha fazla görevi yerine getirebilme diye tanımlanır. Bu dikkat türünde organizma aynı anda birden fazla göreve odaklanmaktadır. Dikkati ikiye bölerek iki göreve de yoğunlaşabilmektir. Kişinin müzik

dinlerken, ders çalışması gibi birden fazla görevi gerçekleştirmesidir. Çevrede birden çok uyarıcı olması önemli değildir. Önemli olan kişinin bu uyarıcıların ne kadarının farkında olduğudur (Kula, 2018).

3. Sürdürülebilir dikkat, kişinin dikkatini koruyabilmesi ve etkinliğin sonuna kadar uyanıklık durumunun sürdürülmesidir. Motivasyonun oldukça önemli olduğu bu dikkat türünde, bireyin sadece bir şeye odaklanması önemli değil beraberinde etkinlik sonuna kadar dikkatini sürdürebilmesi gerekmektedir (Tunç, 2013). Bir öğrencinin okuldaki ders süresi boyunca aralıksız dersi dikkatle dinleyebilmesi örnek verilebilir.

4. Odaklanmış dikkat, dikkati dağıtan iç ve dış uyaranlara karşın kişinin dikkatini belli bir uyarıcıya odaklayabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bu dikkat türünde problem yaşayan kişiler diğer uyaranlar tarafından sıklıkla dikkati dağılan kişilerdir. Girilen bir sınavda dışarıdan gelen korna seslerinden dolayı sınav sorularına odaklanamama durumu dış uyaranlar nedeni ile dikkatin dağılmasına örnek verilebilir (Karaduman, 2004).

5. Yoğunlaştırılmış dikkat, iki veya daha fazla uyarıcının aynı anda verilmesidir. Önemli olan yalnızca birine odaklanabilmesidir (Kula, 2018).

2.3.3. Dikkati Etkileyen Faktörler

Dikkati etkileyen birden fazla faktör vardır. Kişinin algısını, belleğini ve zeka düzeyini etkileyen zihinsel etmenler, kişiyi etkileyen iç ve dış fiziksel uyaranlar, kişinin yorgunluğu, uyku düzeni, kişinin efektif özelliklerinin, psikomotor becerilerinin uygunluğu ve bilişsel algı düzeylerinin, hazırbulunmuşluk, fazla veya eksik güdülenme, ödül ve ceza, aşırı heyecan, çeşitli psikolojik, sosyal ve zihinsel etmenler şeklinde açıklanabilir. Bu faktörler içsel ve dışsal faktör olarak ikiye ayrılır (Pişkin, 2015).

1. İçsel faktörler, bireyin beklentilerine, geçmiş yaşantılarına, bireyin ilgisine ve bireyin ihtiyaçlarına bağlı dikkati etkileyen uyaranlardır. Bir kişinin ders çalışırken çalışılacak konunun zor olduğunu düşünmesi ve bir türlü ders çalışmaya başlayamaması bu esnada hayaller kurması içsel faktörlere örnek verilebilir (Çetin, 2011).

2. Dışsal faktörler, uyarıcının büyüklüğüne, şekline, parlaklığına, şiddetine, karşılaşılmayan yeni bir uyarıcı olmasına bağlı dikkati etkileyen uyaranlardır. Dışsal uyaranlar dikkati arttıracak gibi olmaması durumunda öğrenmelerin gerçekleşmesini

olumsuz yönde etkiler. Dışsal uyaranlar ders çalışma esnasında odanın sıcaklığının normal sıcaklıktan fazla olması, ortamdaki ışık ve ses miktarının fazla olması şeklinde örneklendirilebilir (M.E.B, 2016).

2.3.4. Okul Öncesinde Dikkat Gelişimi

Beyin, ne gördüğümüzü tanımlama, sözlü dili işleme koyma veya tehlikede olup olmadığını değerlendirme gibi belirli işlevleri gerçekleştiren birçok bölgeden oluşur. Beyin alanlarının her birinde, sinapslar boyunca birbirlerine mesaj gönderen milyonlarca nöron veya sinir hücresi bulunur. Trilyonlarca sinir ve sinapsın oluşturdukları yollar beynin “kablolarını” oluşturur; Tüm çeşitli alanların koordineli bir şekilde iletişim kurmasına ve işlev görmesine izin verirler. Beyindeki bağlantıların sayısı ve organizasyonu, alfabetik harfleri tanıma yeteneğinden karmaşık sosyal ilişkileri yönetme tesisine kadar her şeyi etkiler. Ancak, beyin “kullan ya da kaybet” kuralı üzerinde çalıştığı için, çocuk erken yaşlarda normal olarak beklenen deneyimlerden mahrum kaldığında, bu bağlantıların “aşırı budaması” meydana gelebilir. Bu, çocuğun aksi takdirde daha doğal olarak gelecektekileri yapmakta zorlanmasına neden olur (<https://www.theounce.org/wp-content/uploads/2017/03/StartingSmart.pdf>).

Erken bilişsel gelişim ile ilgilenen birçok bilim insanı çeşitli araştırmalar yapmışlardır. Araştırmalara göre erken gelişim dönemlerinde dahi dikkat gelişiminin önemi büyüktür. Schiller, doğumdan iki aya kadar olan bebeklerde göz hareketlerinin öncelikle ilkel beyin alanlarının etkisinde ‘refleks sistemi’ tarafından yönlendirildiğini ifade etmektedir. Böylece, erken bebeklik döneminde göz hareketleri ve görsel dikkat genellikle refleksiftir. Üç ila altı ay arasında, gönüllü yönlendirme ağı işlevsel olarak olgunlaşır. Bu ağ, görsel dikkati bir uyarandan diğerine gönüllü olarak değiştirme kabiliyetine katılır. 9. ve 16. aydan itibaren, ön dikkat ağı (veya yürütme dikkat sistemi) işlevsel hale gelir, dikkatin dikkatini dağıtanlara kaydırmalarını engellerken görsel dikkatin korunmasında önemli bir rol oynamaya başlar (Reynolds ve Richards, 2008). Aynı zamanda çocuğun dikkati çevreden gelen farklı ve ilginç uyarıcılar tarafından kontrol edilmektedir. 2 ile 3 yaş arasında dikkat toplama becerisinde önemli bir artış gözlemlenmektedir ve mantıklı, sistemli ve amaca odaklanmış bir biçimde dikkat davranışları gelişmektedir. 5 ile 7 yaş arasındaki çocukların dikkat gelişiminde oyun

yöntemi kullanılarak öğretilen her bilgi ve oyunlar dikkat toplamayı attırmaktadır (Özmen, 2015, s.3).

Oyun, çocukları akademik, sosyal ve duygusal olarak geleceğe hazırlamak için en uygun gelişim ortamını yaratır. Çocuklar yaşamlarındaki dengeyi ararken, oyunu yaşamlarına dahil eder. Oyun, 4-6 yaş grubundaki çocukların çevreyle etkileşime girmelerini ve sağlıklı beyin gelişimini gerçekleştirmektedir. Çocukların akranlarıyla ya da yetişkinlerle birlikte farklı toplumsal rolleri sergilerken endişelerini deneyimlemelerine olanak tanıyan bir dünya yaratmalarına ve keşfetmelerine imkan tanır (Ginsburg, 2019).

Oyun sayesinde çocuk farklı gelişimin alanlarında ilerlerken aynı zamanda yaratıcılıklarını da geliştirir. Öğrenmeler oyun ile gerçekleşir. Aynı zamanda çocuklar arkadaş edindiklerinde, ikili ilişkilerinde oyun ve canlandırmayı kullanarak gerçek yaşantılardan ve olaylardan yararlanır. Bu süreçte çeşitli oyunlar oynayarak birçok yaratıcı oyun icat ederler.

Yaratıcılıklarını kullanmalarının bir diğer yolu ise yaratıcı drama çalışmalarıdır. Yaratıcı drama da oyun yoluyla çocuğun doğasında yer alır. Yaratıcı drama, önceden belirlenmiş herhangi bir yerde grubun yapısına uygun olarak ve çalışmanın amacına uygun doğaçlama, rol oynama, bir gruptan başlayarak, bilgi birikimi ve yaşamları gibi bazı tekniklerden yararlanan hayal gücü olarak tanımlar ve konuya başlar. Yaratıcı dramalarda çocuklara öğretilmek istenen planlandıktan sonra drama ile bir dünya oluşturmak ve o dünyada aktif olarak yer almalarını sağlamaktır. Böylece çocuk bu dünyayı araştırır, keşfeder, gözlem yaparak öğrenir. Bunu yaparken duyuları, belleği, yaratıcılığı, duyguları ve bilişsel süreçler ona eşlik eder (Adıgüzel, 2015, s. 96; Erbay ve Doğru, 2010).

2.3.5. Dikkat Gelişiminde Yaratıcı Drama

Öğrenme için dikkat önemli bir ön koşuldur. Çocukların öğrenmelerinde dinleme, etkinliği bitirebilme, etkinliklere odaklanma çocuğun dikkat becerisi ile doğrudan bağlantılıdır. Erken çocukluk döneminde uygulamalı etkinlikler kullanıldığında dikkat ve davranış gelişmektedir. Çocuklar, erken çocuklukta en çok kullanılan uygulamalı etkinlik olan oyun yoluyla hem eğlenir hem de keyifli zaman geçirirler (Koçyiğit ve ark., 2007).

Yaratıcı drama çalışmalarının içinde oyunun da yer alması çocukların keşfederek ve eğlenerek öğrenmesini kolaylaştırır. Belli bir programa uygun yaratıcı drama çalışmalarıyla çocukların etkili ve kaliteli öğrenmeler gerçekleştirmeleri sağlanır. Yaratıcı dramalar sayesinde grup içinde motivasyon artırılarak odaklanma becerisi güçlendirilip dikkat dağınıklığı engellenir (Sezgin, 2015, s.234).

Aynı zamanda yaratıcı drama ve dikkat becerisi çocuğun kendini keşfetmesine, başkalarını tanımaya ve kendini başkasının yerine koymasına imkan tanır. Dikkati geliştirmeye yönelik yaratıcı drama planları kullanıldığında çocuk enerjiyi etkinlik üzerine yoğunlaştırarak tüm duyu ve duyguları aktif olarak kullanmış olur (İbiş, 2017).

2.4. Yaratıcı Dramanın Tanımı

Yaratıcı drama, yaratıcı oyun, gelişimsel drama, eğitimsel drama veya doğaçlama yoluyla drama olarak farklı başlıklar ile isimlendirilebilir (Adıgüzel, 2015, s.112.)

Yaratıcı drama, doğaçlama, rol oynama ve canlandırma vb. teknikleri kullanarak, bir yaşantının, bir amacın, bir olayın, özgün düşüncenin ve -miş gibi yaparak oyunun genel özelliklerini kullanan bir eğitim yöntemidir (Adıgüzel, 2015, s. 41)

Yaratıcı drama, çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyerek geliştirmektedir. Çocuğun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarını geliştirerek aynı zamanda yaratıcılık, iletişim becerilerini, empati becerisini, dil ve sözel ifade becerisini, kendini tanıma becerisini geliştirmektedir (Adıgüzel, 2015, s.49).

Yaratıcı drama bir grup etkinliğidir. Gruptaki çocuklar hem izleyici hem de oyuncular. Grubu bir yaratıcı drama lideri ya da eğitmeninin yönlendirilmesi ile çocuklar bir konuyu deneyerek, grup içi etkileşim kurarak öğrenir. Bir konuyu farklı bakış açıları ile görüp bunun süreçteki yansımaları üzerine tartışılır (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.18).

Yaratıcı drama, bir metin olmadan kişinin yaratıcılığını, düşüncelerini, yaşantılarını doğaçlama ve rol oynama gibi tekniklerin kullanıldığı bir canlandırma sürecidir. Yaratıcı drama özgür hareket etme ve duygularını doğal olarak ifade edebilme olanağı sağlayan oyunun özelliklerinden yararlanır. Yaratıcı drama sayesinde kişi kendini keşfeder, başkalarını tanır, kendini başkasının yerine koyar (Keklik, 2018).

Yaratıcı drama kişinin sorgulama ve araştırma yeteneğini artırır. Eğitim yöntemi olarak kullanılarak eğitim ve öğretimde motive edici özelliği vardır Yaratıcı drama yeni bilgiyi kalıcı, etkili, yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı sağlar. Ayrıca dikkat ve enerjiyi etkinlik üzerinde yoğunlaştırarak tüm duyu ve duygular aktif olarak sağlanmış olur. Yaratıcı dramanın okul öncesinde kullanılmasındaki amaçları; çocuğun kendilik algısı gelişir, benmerkezci düşünceden uzaklaşır, iletişim becerileri güçlenir, kavramları, nesnelere yaşantısal olarak kazanır şeklinde ifade edilmektedir (İbiş, 2017; Gültekin, 2014).

Tüm eğitici programların hedefi çocukların bireysel, zihinsel ve toplumun bir bireyi olarak var olan gücünü arttırmaktır. Yaratıcı dramanın da eğitim sisteminde hedefleri vardır. Bunlar; empati kurma becerisi, bir grup ile çalışabilme becerisi ve iletişim becerisini artırma, yaratıcılığı arttırarak hayal gücünü geliştirmektir (Adıgüzel, 2015, s.112).

2.4.1. Okul Öncesinde Yaratıcı Drama ve Önemi

3-6 yaş okul öncesi dönem çocuğunun eğitiminde yaş grubuna ait gelişim özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir. 3-6 yaş çocuğunu hayal gücü sınırsız, hareket ihtiyacı yoğun ve zihinsel gelişimi hızlıdır. Aynı zamanda bu yaş grubunda en etkili öğrenmeler oyun-taklit yolu ile gerçekleşir. Bu dönem öğrenmelerinde oyunu içinde bulunduran yaratıcı dramadan destek alınır.

Bununla beraber okul öncesi eğitimden beklenen, çocukların akademik bilgiyi öğrenmesinin yanı sıra, eleştirel düşünebilen, sorumluluk sahibi, empati kurabilen, bağımsız ve güçlü çocuklar yetiştirmektir. Beklenen bu davranışları yaratıcı drama ile sağlamak mümkündür. Yaratıcı drama, çocuğun sosyal olarak çevresiyle uyumlu bir birey olmasını ve topluma katılabilmesini destekler. Yaratıcı drama ile çocuk kendilik algısını kazanır ve geliştirir, iletişim becerilerini güçlendirir, duygularını ifade eder, tüm duyu, dikkat ve enerjisini çalışmaya vererek birçok kavram ve konuyu kalıcı olarak öğrenme ve yaşantısal olarak sürdürme imkanı sağlar (İbiş, 2017; Önder, 2012, s.47).

2.4.2. Yaratıcı Dramanın Temel Öğeleri

Kaynaklara göre yaratıcı dramanın 5 temel ögesi olduğu görülmüştür.

2.4.2.1. Drama Lideri

Yaratıcı drama bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Bu eğitimi almış olan kişi drama lideri olarak isimlendirilir. Drama lideri bu eğitim ile ilgili teorik ve uygulamalı bilgiye ve bununla birlikte alanda mesleki eğitime, eğitim bilimleri, tiyatro gibi alanlarda bilgi ve beceriye sahip olmalıdır.

Aynı zamanda drama lideri grup ile çalışacağı için bu grubu yönlendirebilecek beceriye sahip olmalıdır ve grubu rahatlatarak yönergeler verebilmelidir. Grup içi dinamikleri fark edip farklı özellikteki gruplara uygun rehberlik edebilmelidir. Grup çalışmalarında kolaydan zora ilkesini esas alarak ilerlemeli ve grup içindeki belirli rollere sahip kişilerin her rolü denemesi için destek vermelidir. Grubu gözlemleyerek objektif bir şekilde uygulanan planı çözümlene yapabilmesi gerekmektedir (İbiş, 2017; Adıgüzel, 2015, s.72-73).

2.4.2.2. Grup

Grup içinde bulunan çocukların yaşantılarına bağlı olarak gruplar farklılık gösterir. Her grubun kendine ait grup dinamiği farklıdır. Önemli olan grup içinde bulunan çocukların ortak özellikleri yakalaması ile güven, iş birliği ve kişiler arası uyumu sağlamasıdır. Çocuklar grup çalışmasında mükemmel olmaya çalışmamalı, istekli ve gönüllü olmalıdır. Aynı zamanda drama liderinin yönergeleri dikkatli bir şekilde dinlenmeli ve çalışmalar keyifli bir şekilde yapılmalıdır (İbiş, 2017).

2.4.2.3. Mekan

Yaratıcı drama yapılacak olan mekanın çocuğun rahat hareket edebileceği, sessiz, güven verici ve çocuğun çalışmaya odaklanmasını engelleyecek herhangi bir unsurun bulunmadığı bir ortam olması gerekmektedir. Zemini halı veya parke olmalı, duvarlarda

nötr renklere yer verilmeli, yaratıcı drama sırasında kullanılacak araç ve gereçlerin mekan da bulunması gerekmektedir. Ancak bu özelliklere uygun bir mekan yok ise, sınıftaki eşyalar uygun yerlere çekilmelidir. Çocukların rahat hareket edebilecekleri bir alan yaratılmalıdır. Yaratıcı drama alanları sadece okulla sınırlı değildir. Örneğin, müzeler, parklar, kütüphaneler, ormanlar, caddeler gibi gerçek mekanlarda da çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar çocukların motivasyonunu arttırarak gerçek yaşam ile yaratıcı dramayı birleştirmelerini sağlayacaktır (İbiş, 2017; Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.23).

2.4.2.4. Araç - Gereç

Yaratıcı drama çalışmalarında aksesuarlar, ritim aletleri, maskeler, resim kartları, şapkalar, gözlükler, kuklalar, renkli kâğıtlar, artık materyaller gibi malzemeler araç-gereç olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda yapılan materyaller farklı işlevlerde de kullanılabilir. Örneğin, havlu kâğıt rulosu bir teleskop, başka zaman bir kukla, başka zamanda bir araba ile yeni bir nesne olabilir. Bazı çalışmalarda çocuklar kendi materyallerini kendileri de hazırlayabilmektedir. Hazırladıkları materyalleri çalışmalarda kullanmak çocukların motivasyonunu arttırır ve çalışmaya istekli olmalarını sağlar (Ömeroğlu ve ark., 2016; Akoğuz ve Akoğuz, s.24).

2.4.2.5. Konu

Yaratıcı drama çalışmalarında konu çocukların ilgi alanlarına göre hazırlanmalıdır. Aynı zamanda çocukların gelişim alanlarına uygun olmalıdır. Ayrıca lider tarafından kazandırılmak istenen hedefler konunun içinde yer almalıdır. Çocukların yaşantılarında olan ya da olmayan olayları sergilemelerine imkan tanıyan konular seçilmelidir. Seçilen konular yaratıcılıklarını destekleyen nitelikte olmalıdır (İbiş, 2017; Adıgüzel, 2015, s.94).

2.4.3. Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Yaratıcı drama aşamaları sırasıyla, hazırlık-ısınma, oyun, etkinlikler ve değerlendirme aşamasından oluşmaktadır.

2.4.3.1. Hazırlık- Isınma

Hazırlık aşaması süreç ile ilgili hazırlıkların, gerekli görülen malzemelerin seçildiği ve hazırlandığı yaratıcı drama aşamasıdır (Üstündağ, 2014, s.41).

Isınma aşaması bireyin bedensel ve ruhsal olarak yapılacak çalışmaya hazırlandığı dikkatinin yoğunlaşmasını ve beş duyunun da kullanılmasının sağlandığı aşamadır. Grup liderinin yönlendirmesiyle yapılan ısınma aşamaları grubun özelliklerine uygun olmalıdır. Çocuklarda ısınma çalışmaları onların gelişimsel özelliklerine uygun, koşma, yürüme, atlama, sıçrama, sürünme gibi hareketler ile müzik ve ritim kullanılarak yapılabilir. Çocuklarda ısınma çalışmalarında fiziksel ısınma önemlidir. Fiziksel ısınmada önce yavaş hareketler ile başlayıp daha sonra tempolu bir şekilde hareketler hızlandırılır. Bu çocuğun bir sonraki aşamaya geçmeden önce vücudunun doğru bir şekilde oyun aşamasına hazırlanmasını sağlar. Hareketli çocukların sakinleşmesi ve kendi vücudunda denge oluşturabilmesi için de önemlidir. Aynı zamanda ısınma çalışmaları grubun birbirini tanıması, güvenmesi ve grup dinamiği için gereklidir. Isınma çalışmaları başlangıçta yapıldığı gibi grubun etkinliği azaldığı durumlarda, grubun dikkatini toplamak amacıyla gerek duyulduğunda da yapılabilir (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.14-16; Çalışkan ve Karadağ, 2014, s.134).

2.4.3.2. Oyun

Her çocuğun gelişim özellikleri birbirinden farklıdır. Çocuğun gelişimi dengeli, dinamik, karmaşık ve sürekliliği olan bir alandır. Gelişimde her alan birbiriyle ilişkili ve bir bütünlük içerisinde değişiklik gösterir. Önemli olan bu alanlar geliştirilirken çocuğun kendini tanıması, keşfetmesi, deneyerek öğrenmesi esas alınmalıdır. Bu özellikler oyun yoluyla sağlanabilir (Akınbay, 2014).

Çocuklar oyun sayesinde:

- Gerçekleştirdikleri rolleri tanırlar ve rollere uygun iletişim kurarlar. Ayrıca oyun içerisindeki arkadaşlarının duygularını tanırlar.
- Sıra bekleme, kurallara uyma gibi toplumsal becerileri öğrenirler.
- Problem çözme becerilerini ve iş birliği yapmayı öğrenirler. Aynı zamanda oyun kurallarını tartışıp fikir alışverişi yaparlar.

- Duygularını yönetebilme, kendini ifade edebilme gibi duygusal beceriler kazanırlar.
- Beden farkındalıkları artar ve ince motor-kaba motor gelişimleri desteklenir.
- Kaybetmeyi ve kazanmayı öğrenirler.
- Yaratıcı düşünür ve sonuçlar elde eder (Koçyiğit ve ark., 2007).

Oyun, çocukta kalıcı bir öğrenme sağlar. Yaratıcı dramada oyun çocuklar için ideal bir öğrenme ortamı oluşturur. Burada oyun bir araç olarak kullanılır ve çocuğun gelişimine uygun etkinlikler ile doğal ve kalıcı bir öğrenme ortamı gerçekleşir (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.17).

2.4.3.3. Canlandırma

Canlandırma aşamasında doğaçlama, rol oynama, dramatizasyon, pandomim gibi teknikler kullanılmaktadır. Yaşantımızın içinde yer alan bu teknikler çocukların öğrenmeleri için gereklidir. Örneğin, çocukların aralarında oynadıkları evcilik oyununda taklit etme ve rol oynama vardır. Çocuklar evde anne ve babalarından gördüğü rolleri, tutumları oyunlarında sergilemektedir. Yaratıcı dramada bu teknikler kullanılarak çocukların etkili ve kaliteli öğrenmeler gerçekleştirmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca doğaçlamalarda canlandırmaya ek olarak oluşum etkinliği kullanılır. Oluşum etkinliğinde bir sanat çalışması veya ortaya çıkan çalışmadan yola çıkarak rol oyunları da kullanılabilir. Örneğin, çocuklar ile gazete sayfası, kolaj çalışması, müzik etkinlikleri yapılabilir. Oluşum sonunda önemli olan çıkan ürün değil çocuğun bu süreçte mutlu olmasıdır. Okul öncesi dönem çocuklarında doğaçlama çalışmalarının uygulanması zordur. Ancak iyi planmış bir çalışma hazırlanmalı ve bu çalışma hazırlanırken çocuğun gelişim basamaklarına ait olan basitten zora ilkesi benimsenmelidir (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.20).

2.4.3.4. Değerlendirme Aşaması

Değerlendirme soru-cevap yöntemi kullanılarak yapılır. Sorular, çocukların yaşına, gelişim düzeyine, gereksinimine göre belirlenmelidir. Değerlendirme aşamasında çocuklar düşüncelerini sözel veya vücut hareketleriyle aktarabilirler (Köksal, 2015, s.88).

Değerlendirme sırasında çocuklardan kendi yaşadıklarına dair örnekler vermeleri de istenilebilir. Aynı zamanda bu aşamada yapılan etkinlikleri hatırlatmak amacı ile çocukların gözleri kapatılarak o an ve yaptıkları hakkında düşünmeleri istenilebilir. Değerlendirme sırasında herhangi bir kazanan ya da kaybeden söz konusu değildir. Çünkü önemli olan süreçte yaşanan olaylardır (Akoğuz ve Akoğuz, 2015, s.23).

2.5.Konu ile İlgili Araştırmalar

2.5.1. Dikkat ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Earhard (1970), normal gelişim gösteren dört yaş çocuklarının ihtiyaçlarına ve yeterliliklerine göre bir dikkat eğitim programı hazırlamıştır. Bu program Head Start'ın içinde yer alan çocukların ruh sağlığını korumak amacı ile yapılan programdır. Bu programda farklı materyaller kullanılmıştır. Bu materyaller oyunun içinde çocuğa sunulmuştur ve en sonunda öğretmenler tarafından olumlu sonuçlar gözlemlenmiştir (Yavuz, 2014).

Kaymak (1995), okul öncesi 5 yaş çocuklara Lauster (1975) geliştirilen Dikkat toplama oyunları ve “Frostig Görsel Algı Eğitimi Programı” kullanarak dikkat toplama becerilerini gözlemlenmiştir. Araştırmada deney grubu ve kontrol grubu yer almaktadır. Deney grubuna 8 hafta ve her hafta iki ya da üç oturum olarak eğitim programı uygulanmış olup kontrol grubuna ise program uygulanmamıştır. Araştırmanın sonucunda uygulanan eğitim programının dikkat toplama ve el göz koordinasyonu becerilerinin okul öncesi çocuklarında geliştiği gözlemlenmiştir.

Güneşin (1997) de yaptığı çalışmada birden farklı değişkenin ilkökul öğrencilerinin üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu değişkenler, öğrencilerin dikkat özellikleri, okuma seviyeleri, cinsiyet, sosyoekonomik değişkenler ve öğretmen yargısı olarak ayrılmıştır. Araştırmanın örneklemini ilkökul birinci sınıftan 120 öğrenci ve

öğretmenleridir. Bu örneklem Ankara da bulunan üç farklı okuldan seçilmiştir. Araştırmanın sonucunda kız ve erkek öğrencilerinden elde edilen dikkat düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Aynı zamanda dikkat seviyesi güçlü olan çocukların okuma seviyeleri de güçlü olduğu bulunmuştur. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan çocukların dikkat seviyesi ve okuma seviyesi arasında anlamlı bir bağımlılık gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin sosyoekonomik seviyeleri ile öğretmen yargıları arasında anlamlı bir bağımlılık yoktur. Buna karşın öğrencilerin dikkat seviyeleri ile öğretmen yargıları arasında fark bulunmuş olup öğretmen yargıları ve okuma seviyeleri arasında anlamlı bir oran bulunamamıştır. Bununla beraber öğretmen yargılarının öğrencilerin cinsiyetlerine bağlı olmadığı gözlemlenmiştir.

Karaduman (2004) da yaptığı çalışmada Ankara ilinde bulunan ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerine program hazırlamıştır. Bu programda dikkat toplama düzeyini arttırmak amaçlanmıştır. Bu program ile öğrencilerin dikkat, benlik algısı ve başarı düzeyini ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya rastgele 96 öğrenci seçilmiştir. Araştırma sonunda, dikkat toplama düzeyinin öğrencilerin cinsiyetlerine ve sınıf düzeylerine bağlı olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda, akademik benlik algısı ve okul başarısının dikkat toplama düzeylerine bağlı olarak anlamlı farklılıklar oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Kuşçu (2010), 5-6 yaş grubu 10 çocuğa, 12 oturumluk Orff-Schulwerk yaklaşımını kullanarak bir müzik eğitim programı uygulamıştır. Araştırmayı ölçmek için deney ve kontrol grubuna Frankfurter (FTF-K) Konsantrasyon Testi uygulanmıştır. Araştırmaya göre, deney grubundaki çocukların dikkat becerilerinde artış olduğu gözlemlenmiştir.

Koçyiğit, Kayılı ve Erbay (2010)'ın çalışmasında, çocuklara Montessori yöntemini kullanarak dikkat becerilerini geliştirmesi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada, anaokulunda eğitim gören 5-6 yaşında 22 Montessori eğitimi alan ve almayan 22 çocuğa Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) uygulanmıştır. Sonuçlara göre, Montessori eğitimi alan çocukların dikkat becerilerinde artış olduğu gözlemlenmiştir.

Tunç (2013) araştırmasında, Konya ilinde bulunan 14-15 yaş grubu toplam 60 öğrenci ile golf sporunun çocukların dikkat gelişimine etkisi gözlemlenmiştir. Deney ve kontrol grubu tesadüfi belirlenmiş ve deney grubuna 16 gün golf sporu çalışmaları yapılmıştır. Bourdon dikkat testi ön ve son test olmak üzere incelenmiştir. Çalışmanın

sonucunda ise deney grubuna uygulanan golf programının çocukların dikkat gelişiminde artış olduğu gözlemlenmiştir.

Gözalın (2013)'ın çalışmasında 5-6 yaş grubunda yarım gün eğitim gören 62 çocuk yer almaktadır. Denek ve kontrol grubu öğrencilerine öncesi ve sonrası olmak üzere Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) ile Peabody Resim Kelime Testi uygulanmış olup, sadece denek grubundaki öğrencilere 10 hafta boyunca, "Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programı" kullanılmıştır. Araştırmaya göre eğitim programı alan grupta bulunan öğrencilerin dikkat ile dil becerinde artış olduğu gözlemlenmiştir. Kontrol grubundaki artışın sebebi ise bu grubun süreçte okul öncesi eğitim programını almış olmasından kaynaklanmaktadır. Deney grubuna uygulanan "Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programı" dan kaynaklı olarak daha fazla artış gözlemlenmiştir.

Yavuz (2014) dikkat eğitim programının etkililiğini test etmeyi hedefleyen bu araştırmada Kütahya ilinde 5 ile 6 yaş okul öncesi eğitimi almakta olan 44 çocuğa 22'si deney 22'si kontrol gurubu olarak Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) ve Frostig Görsel Algı Ölçeği dikkat eğitim programının öncesinde ve sonrasında gözlemlenmiştir. Araştırmaya göre deney grubundaki çocukların dikkat becerilerinde artış olduğu gözlemlenmiştir.

Pişkin (2015) araştırmasında Kayseri ilinde bulunan ilkokul 2. sınıfa devam eden öğrencilerin dikkat toplama becerisinin etkisini incelemiştir. Çalışmada eşit sayıda deney ve kontrol grubundan oluşan 40 çocuk yer almaktadır. Çalışma denek grubuna Özmen (2013)' in Dikkat Toplama Becerisini Geliştirici Etkinlikler Kitabı uygulanmıştır. Deney grubundaki çocukların dikkat toplama becerisinde artış gözlemlenmiştir.

Temel, Kurtulmuş ve Kaynak (2016) yaptıkları araştırmada okul öncesi eğitimi almakta olan 60-72 aylık 24 çocuğa uygulanan "Bilişsel Gelişim Eğitim Programı" ile çocukların dikkat, idrak ve dağarcık gelişimlerine etkisini gözlemlenmişlerdir. Araştırmaya göre eğitim alan ve almayan 24 çocuğa Bilişsel Gelişim Değerlendirme Formu eğitim öncesi ve sonrası uygulanmıştır. Araştırma sonucunda eğitim alan çocuklara uygulanan "Bilişsel Gelişim Eğitim Programı" nın çocukların dikkat, idrak ve dağarcık gelişimlerinde artış gözlemlenmiştir.

Kula (2018)' nın araştırmasında Konya ilinde ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinden dikkat eksikliği olan 7 kız ve 3 erkek öğrenci yer almaktadır. Çalışmada, Yayıcı (2007) tarafından geliştirilen 13 oturumluk Dikkat Becerisi Geliştirme Programı

ve son test uygulanmıştır. Çalışma sonunda uygulanan program doğrultusunda öğrencilerin, dikkatin sürekliliği, sürdürülebilir dikkat, odaklanma, konsantrasyon performansı, psikomotor hız ve kavrama hızında artış olduğu gözlemlenmiştir.

Renk (2019) yılında yaptığı çalışmada, fiziksel aktivitelerin ve oyunsal etkinliklerin 10-13 yaş çocuklarının dikkat gelişimi üzerine etkisini incelemiştir. Çalışmaya, 209 kız ve 230 erkek toplam 439 çocuk katılmış, etkinliklere katılan ve katılmayan çocukların dikkat düzeyi, D2 dikkat testiyle, fiziksel aktivite düzeyi ise ilköğretim öğrencileri için fiziksel aktivite anketi kullanılarak ölçülmüştür. Araştırmanın sonucunda deney grubunun dikkat düzeyi ve fiziksel aktivite düzeyinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

2.5.2. Yaratıcı Drama ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Çakır (2008) yılında Samsun ilinde bulunan bir anaokulunda anasınıfına devam eden öğrencilerin Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiğini incelemiştir. Anaokuluna devam eden 20 Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yöntemi kullanılan ve 20 kullanılmayan toplam 40 öğrenci seçilmiştir. Araştırmacı kendi oluşturduğu Eşleştirme Testi ile grupları belirlemiş bir gruba yaratıcı drama yöntemi uygulanmış, diğer gruba ise dramatizasyon yöntemi uygulamaları yapmıştır. Araştırmanın sonunda yaratıcı drama yöntemi uygulanan gruba uygulanan yöntemin daha etkili olduğu görülmüştür.

Tanrıverdi (2012) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğrencilerinde yaratıcı dramanın yönteminin çevre farkındalığını nasıl etkilediğini gözlemlemeyi amaçlamıştır. Araştırma Aydın ilinde bulunan okul öncesinde eğitim gören 4 yaşında 44 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma yaratıcı drama yöntemi uygulanan ve uygulanmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Nicel ve nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Araştırmada bir gruba çevre eğitimi konuları ile kurgulanan yaratıcı drama etkinlikleri uygulanıp, diğer gruba ise öğretmen kitaplarına dayalı etkinliklere yer verilmiştir. Araştırmanın sonucunda yaratıcı drama eğitimi alan grupta yer alan çocukların çevreyle alakalı bilgi ve farkındalık seviyelerinin arttığı görülmüştür.

Sözkesen' in (2015) de yaptığı çalışmasında okul öncesi eğitimi almakta olan 5-6 yaş çocuklarına öykü içeren yaratıcı dramalar uygulayarak yaratıcı dramanın değer

eğitimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada Çocuk Prososyallik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Yaratıcı drama eğitimi alan gruba 8 hafta süren 24 oturumluk ‘‘Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yöntemiyle Değerler Eğitimi Programı’’ uygulanmıştır. Çalışmada Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yöntemi değer gelişiminde etkili olduğu görülmüştür.

Sevgen (2016) yaptığı çalışmada, yaratıcı drama eğitim programının çocukların yaratıcılıklarına ve sosyal becerilerine etkisini incelemiştir. Şekilsel Formu ve Sosyal Beceri Ölçeği, Torrance Yaratıcı Düşünme Testi kullanılmıştır. Araştırmada 32 deney, 32 kontrol grubu yer almakta olup testler eğitim programı uygulanmadan öncesinde ve sonrasında yapılarak sonuçlar gözlemlenmiştir. Yaratıcı drama eğitim programı, uygulanan gruptaki çocukların yaratıcılıklarını ve sosyal becerilerini arttırmıştır.

İbiş (2017) yılındaki çalışmasında, değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programının çocukların sosyal becerilerine etkisini incelemiştir. Anasınıfında eğitim görmekte olan 5 ile 6 yaş arası 24 çocuk ile çalışılmıştır. Çalışmasında Sosyal Beceri Ölçeğini öncesi ve sonrası test olarak kullanmıştır. Aynı zamanda çocuklar eğitimi alan ve almayan olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Yaratıcı drama eğitimi alan gruba haftada 2 gün Değerler Eğitimi Temelli Yaratıcı Drama programı uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda uygulanan program doğrultusunda yaratıcı drama eğitimi alan grupta anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Kılıç (2017)’ın araştırmasında, Gümüşhane ilinde okul öncesi eğitimi almakta olan 60-66 aylık toplam 44 çocuk ile çalışılmıştır. Çocuklar yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan grup olarak ikiye ayrılmıştır. Yaratıcı drama eğitimi alan gruba Yaratıcı Drama Yöntemi ile Yapılandırılmış Değerler Eğitimi Etkinlik Planları uygulanmış, almayan gruba ise MEB Okul Öncesi Eğitim Programına Uygun Olarak Hazırlanan Değerler Eğitimi Etkinlik Planı uygulanmıştır. Veri toplama aracı ise Neslitürk ve Çeliköz (2015) tarafından geliştirilen Okul Öncesi Değerler Ölçeği Öğretmen, Aile, Öğrenci Formu, ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda deney grubuna uygulanan Yaratıcı Drama Yöntemiyle Yapılandırılmış Değerler Eğitimi Etkinlik Plan Uygulamalarının daha etkili olduğu görülmüştür.

Demir (2018), okul öncesi eğitimi almakta olan çocukların Yaratıcı Drama Çalışmalarının Zihinsel Düşünme Becerilerinin Kazandırılmasına olan etkisi incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini yaratıcı drama eğitimi alan 15 ve almayan 15

çocuktan oluşmaktadır. Çalışmada ise Zihin Kuramı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu ölçeğin 7 alt boyutu vardır. Araştırmanın sonucunda, uygulanan drama eğitiminin çocukların zihinsel becerilerini anlamlı derecede arttırdığı görülmüştür.

Arslan' ın (2018) araştırmasında örneklem grubu, İstanbul ilinde anaokulu eğitimi almakta olan 4-6 yaş 18 yaratıcı drama eğitimi alan ve 19 almayan çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada Avcioğlu (2007) tarafından geliştirilen Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği ve Okul Öncesi Besinler Öğretimi Testi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Çalışmada besinler öğretim planları bir gruba yaratıcı drama uygulamaları ile uygulanırken, diğer gruba ise besinler öğretimi planları düz anlatımlar ve görsel materyaller ile uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı drama uygulanan grubun puanlarında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Yaratıcı drama uygulamalarının, okul öncesinde besinler ve sosyal beceri eğitiminde daha fazla tercih edilmesi gerektiği görülmüştür.

3. MATERİYAL ve YÖNTEM

Materyal ve yöntem kısmında araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu ve bu grubun belirlenmesi, araştırmanın yapıldığı ortam ve zaman, veri toplama araçları, verilerin analizine yönelik bilgiler ele alınmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma okul öncesi eğitim almakta olan 60-72 aylık çocuklarda yaratıcı drama eğitiminin çocukların dikkat gelişimine etkisini incelemek üzerine ön test ve son test kontrol gruplu, deneysel bir çalışma modeli tasarlanmıştır (Okur, 2016).

Araştırmaya 24 öğrenci katılmış olup, bunlardan 12'si yaratıcı drama eğitimi alan (deney), 12'si yaratıcı drama eğitimi almayan (kontrol) gruplarını oluşturmaktadır. Yaratıcı drama eğitimi alan grupta bulunan çocuklara 6 haftalık süreyle haftada 2 gün uygulanmak üzere dikkat geliştirmeye yönelik yaratıcı drama planları uygulanmıştır. Her bir planın uygulama süresi yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Planları uygulamaya başlamadan önce hem deney hem kontrol grubuna “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” ve “Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)” uygulanmıştır. Hazırlanan dikkat geliştirmeye yönelik yaratıcı drama planları deney grubuna uygulanması sonucunda deney ve kontrol grubunda yer alan çocuklara son test olarak “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” ve “Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)” uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Deney grubunda 60-72 aylık 12 öğrenci, kontrol grubunda da 60-72 aylık 12 öğrenci olarak 24 çocuğun verileri incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul Avrupa yakasındaki özel bir okul öncesi eğitimi almakta olan 60-72 aylık 24 çocuktan oluşmaktadır. Çocukların 12'si deney, 12'si kontrol grubu olarak rastlantısal seçilmiştir. Araştırmaya katılan çocukların cinsiyetleri ve yaşlarına göre dağılımı her iki grupta da 12 erkek, 12 kız öğrenci şeklinde eşitlenmiştir.

3.3. Çalışma Grubunun Belirlenmesi

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Cinsiyet	Erkek	N	6	6	12
	Kız	N	6	6	12
Yaş	5 Yaş	N	6	6	12
	6 Yaş	N	6	6	12
Toplam		N	12	12	24

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel bir anaokulunda yaş gruplarına ayrılmış sınıflar bulunmaktadır. Sınıflar rastlantısal yolla deney ve kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Eğitim planını uygulamadan önce araştırmacı, öğretmenler ve öğrenciler ile bir ön görüşme yapmıştır. Uygulamalar çocukların günlük eğitim planının aksamaması açısından, sınıf öğretmenleri ile konuşulmuş, ortak iki gün seçilmiş ve öğle yemeğinden önce boş bir sınıfta gerçekleştirilmiştir. Rastgele seçilen deney grubundaki 12 çocuğa yaratıcı drama temelli dikkat becerisini arttırmaya yönelik hazırlanmış olan 12 plan 6 hafta boyunca haftada 2 gün 40' ar dakika olmak üzere uygulanmıştır.

3.4. Çalışmanın Yapıldığı Ortam ve Zaman

Çalışma, Nisan 2019 ile Haziran 2019 tarihleri arasında deney ve kontrol grubuna ön test ve son test uygulamaları tamamlanmıştır. Uygulama yapılmadan önce sınıfın içinde yer alan masalar ve sandalyeler kenara çekilmiş ve çocukların rahat hareket edebilecekleri bir ortam oluşturulmuştur. Planları uygulamadan önce planın içinde yer alan materyaller hazırlanmıştır. Her çalışmadan önce sınıfın havalandırılmış ve aydınlık olmasına dikkat edilmiştir. Gruplara ön test ve son testler kurumun görüşme odasında uygulanmıştır. Görüşme odasının sessiz bir ortam olmasına ve dikkati etkilemeyecek

şekilde olmasına özen gösterilmiştir. Testlerin materyalleri hazır bir şekilde 20- 30 dakikalık sürede uygulanmıştır.

3.5. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) kullanılmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formu çocuk ve ailesi ile ilgili bilgileri içermektedir. Kişisel bilgi formunda araştırmacının çalışma grubunu oluşturan çocukların yaş, kardeş sayısı, cinsiyet, kaçınıcı çocuk olduğu, okul öncesi eğitim kurumuna devam süresi, daha önce drama eğitimine katılıp katılmama durumu, anne-babanın öğrenim durumu ve mesleğine ait bilgiler bulunmaktadır.

3.5.2. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi

1963 yılında, 3-8 yaş çocukların görsel algılama düzeylerini tespit etmek için Marianne Frostig tarafından geliştirilmiştir. Okul öncesi çocuklarına uygulanan bir görsel algı testidir. Bu test ile görsel algılamayı, görsel uyaranları tanıyarak daha önceki deneyimlerle ilişkilendirmeyi ve bu ilişkiyi yorumlama yeteneğini oluşturmaktadır. Bu test 5 alanda değerlendirilir. Bunlar; Çocukların Görsel algılarını, El-Göz Koordinasyonunu, Şekil-Zemin İlişkisi, Şekil Sabitliği, Mekanla Konumun Algılanması, Mekansal İlişkilerinin Algılanmasını içerir. Bu test ile nesneyi, renk, büyüklük ve şekil gibi benzer ve farklı özelliklerine, bir bütünün önemli bir parçasına odaklanma yeteneğine, parça ile bütün arasındaki ilişkinin anlaşılmasına, şeklin konumunun algılanması ve çevresindeki şeylere göre mekansal ilişkisinin algılanmasına, nesnelere görsel olarak doğru sırada ve düzen içinde görebilmesi kavramlarını içermektedir. Bireysel olarak uygulanan ve yönergeler doğrultusunda kalemle yapılan bir testtir. Uygulama çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine göre değişiklik gösterir. Puanlama

yapılırken her bir alt boyut kendi içinde değerlendirme yapılmaktadır. Ölçeğin toplamında alınabilecek en yüksek puan 83 puandır.

- El-Göz Koordinasyonu; Bu test 16 tane maddeden oluşmaktadır. Testin alt boyunda çocuğun başlangıçtan bitişe kadar düz bir çizgi çizmesi beklenmektedir. Puanlama çocuğun çizgisine göre değerlendirilir. Çocuk eğer düz bir çizgi çizmiş ise 2 puan, eğer çizgi belirlenen sınırlara değmiş ise 1 puan, çizginin dışına çıkmış ise 0 puan alır. Bu alt boyuttan alınacak en yüksek puan 30 puandır.

- Şekil-Zemin İlişkisi; Bu test 8 maddeden oluşmaktadır. Bu testte karışık olarak verilen şekiller arasından istenilen şeklin kenarlar sınırlarından çizmesi beklenir. Her doğru çizilen şekil için 1 puan alınır. Alınabilecek en yüksek puan 20'dir.

- Şekil Sabitliği; Bu test 17 maddeden oluşmaktadır. Çocukta istenilen şekli çizmesi istenir. Her çizdiği şekil için 1 puan alır. Eğer yanlış şekilleri işaretler ise doğru işaretlediği şekillerden alınan puanlarından düşürülür. Alınabilecek en yüksek puan 17'dir.

- Mekan Konum Algısı; Bu test 8 maddeden oluşmaktadır. Çocuktan sayfanın başında yer alan şeklin aynısını bulması istenir. Çocuğun doğru bulduğu şekil 1 puandır. Alınabilecek en yüksek puan 8 puandır.

- Mekansal İlişkiler Algısı; Bu test 14 madden oluşmaktadır. Bu testte çocuğa noktaları birleştirerek yapılan çizimlerin örneği verilmiş ve yapılan çizimlerin aynı örneğini yapması istenir. Doğru çizilen her bir çizim 1 puandır ve alınabilecek en yüksek puan 8 puandır (Yüksel ve Kılıçgün, 2012; Aral ve Bütün, 2016).

3.5.3. Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)

1971 yılında, 5-6 yaş çocuklar için Raatz ve Möhling tarafından geliştirilen konsantrasyon testidir. Her çocuğa bireysel uygulanır. Çocuktan 90 saniye içinde testte yer alan birbirine karıştırılmış armut ve elma resimlerinden sadece armut olanları bulması ve işaretlemesi istenir. Bu testin amacı çocukların kısa süreli dikkat ve konsantrasyon becerisini değerlendirir. Testin yönergesi söylenirken çocukla aynı hizada bir sandalyede olmak gerekir. Alıştırma bölümünde bulunan armut resimleri gösterilir ve ön sayfada çocukla beraber alıştırma yapılır. Eğer çocuk yönergeyi doğru anlamış ise arka sayfaya geçilir. Arka sayfada çocuklara karışık halde bulunan armut ve elma şekillerinden 90

saniye içinde sadece armut şekillerini çizmesi istenir. Her bulunan armut birer puan olarak hesaplanır. Bu puan çocuğun ham puanıdır. Çocuğun yaşı ve cinsiyeti puanını etkileyeceği için düzeltilmiş puanları hesaplanır. Düzeltilmiş puanı hesaplamak için çocuğun takvim yaşı bulunur ve düzeltme puan tablosunda bulunan puan eklenir ve çocuğun son test puanı hesaplanır. Türkiye de bu testin geçerlilik güvenilirlik çalışması Kaymak tarafından 1995 yılında yapılmıştır. Bu test 5 ile 6 yaş arasındaki 30 çocuğa uygulanıp çocukların testin yönergesini anlayıp anlamadıklarına bakılmıştır (Gözüm ve Kandır, 2018).

3.6. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planlar

Yaratıcı drama eğitiminin 60-72 aylık çocukların dikkat gelişimine etkisine yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan planlar belirli aşamalardan geçerek hazırlanmıştır.

3.6.1. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planların Hazırlanması

Yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planları hazırlanırken çocuğun yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınmıştır. Dikkat geliştirmeye yönelik seçilen oyun ve drama çalışmalarının basitten karmaşığa doğru sıralanması esas alınmıştır. Çocuğun bilişsel, sosyal, duyuşsal, psikomotor, dil gelişim alanları ile özbakım becerilerini bütünsel düşünerek birlikte ele alan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanım ve göstergeler temel alınarak dikkat geliştirmeye yönelik plan hazırlanmıştır.

Yaratıcı drama temelli dikkat geliştirmeye yönelik hazırlanan eğitim planlarında; tanışma ve dikkat, dikkat ile aynı farklı benzer, konsantrasyon ve denge, dikkat ile başlangıç bitiş, dikkat ile renkler, çizgiler ve dikkat, şekil kavramı ile dikkat, farklı şekiller ile dikkat, dikkat ve boyutlar, dikkat ile sağ-sol, yön-mekan kavramı ile dikkat konu başlıkları kullanılmıştır. Etkinliklerde renkli kalem, kağıt, göz bandı, resimler, oyun hamuru, balon, top, plastik sopa, zil, ip, uygulama sayfaları gibi materyaller kullanılmıştır. Özellikle çocukların ilgisini çekebilecek ve uygulama sırasında çocuklara ve arkadaşlarına zarar getirmeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.

Planlar hazırlanırken Akoğuz ve Akoğuz'ın (2015) kitabında yer alan yaratıcı dramının aşamaları göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Yaratıcı drama planında önce ısınma çalışmaları ile başlanmış daha sonrasında oyunlara yer verilmiştir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının içinde bulunan amaç ve kazanımları gerçekleştirmek üzere tespit edilen dikkat artırıcı oyunlar alanyazın taranarak belirlenmiştir. Oyun çalışmaları oyunda kazanan ve kaybedenin yer alması şartı ile hazırlanırken planda belirtilen oyun sonrası etkinlikler çocuğun eğlenerek katıldığı rol oynamalar ve yaratıcılıklarını geliştirdiği faaliyetlerin yer alması şartı ile hazırlanmıştır. Diğer bir aşama olan doğaçlama çalışmalarında ise yaratıcı drama tekniklerinin kullanıldığı etkinliklere yer verilmiştir. Doğaçlama çalışmalarının ardından oluşum çalışmasına geçilmiştir. Oluşum çalışmasının amacı, çocuğun yaratıcılığının sınırlarının farkına varabilmesi ve özgün ürünler ortaya çıkarmasını sağlamaktır. En son aşama olan değerlendirme aşasında çocuğa sorulan sorular ile duygu, düşünce ve yaşanmışlıklarını ortaya çıkarması hedeflenmiştir.

Planlarda bulunan materyaller çocukların çevrelerinde sık karşılaştıkları nesnelere seçilmiştir. Kullanılan materyaller araştırmacı tarafından tedarik edilmiştir.

Yaratıcı drama temelli hazırlanan planlar; Araştırmacı, İstanbul Drama Sanat Akademisi (İDSA) den alınan, yaratıcı drama liderliği eğitimini bitirdiği proje kapsamında yaratıcı drama lideri olarak tamamlamıştır. Planlar araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırmacının yaratıcı drama eğitimi ile ilgili almış olduğu belge EK 7' da yer almaktadır.

3.6.2. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planlarının Uygulanması

Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocuklara yaratıcı drama yöntemi ile dikkat geliştirmeye yönelik hazırlanan planlar uygulanmadan önce okul müdürü ve velilerden izin belgesi alınmıştır. Deney ve kontrol grubunda yer alan 24 çocuğa ön test uygulanmıştır. Ön test uygulamasından sonra deney grubuna hazırlanan yaratıcı drama temelli dikkat geliştirmeye yönelik planlar 6 hafta boyunca ve haftada 2 gün yaklaşık 40 dakika sürecek şekilde uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir

yaratıcı drama planı uygulanmamış, anasınıfı öğretmeni Milli Eğitim Bakanlığı (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nı uygulamaya devam edilmiştir.

Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış planların uygulaması okulun bir sınıfında gerçekleştirilmiştir. Sınıf laminant parke ile döşelidir. Sınıfta, çocuk sayısı kadar sandalye ve üç öğrenci masası, materyal dolabı yer almaktadır. Uygulama sırasında, araştırmacı tarafından etkinliklerin düzeni bozulmayacak şekilde fotoğraf çekimi yapılmıştır. Uygulama aşamasında çocukların her biri etkinliklerden keyif almış değerlendirme aşamasında yapılan etkinlikler tekrarlanmıştır. Daha sonra her bir çocuğun etkinlik süreci ile ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmaları istenmiştir. Her plan uygulaması sonunda çocuklara teşekkür edilmiş ve grup sarılması yapılmıştır. Planların uygulamaları bittiğinde gruplara son test uygulanmıştır.

3.6.3. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Dikkat Geliştirmeye Yönelik Planların Değerlendirilmesi

Hazırlanan dikkat geliştirmeye yönelik drama planlarının uzman değerlendirmeleri için Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan 5 öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri yönünde ihtiyaç duyulan düzenlemeler yapıp, planlar uygulamaya uygun şekilde güncellenmiştir.

3.7. Verilerin Toplanması, Çözümü ve Yorumlanması

Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) tüm çocuklara ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Deney grubuna 6 hafta, haftada 2 gün olarak yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planları uygulanmıştır. Çalışmanın sonunda tüm çocuklara tekrar Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) uygulanmıştır.

Çalışmanın öncesinde ve sonrasında testlerin uygulanması için okul tarafından belirlenen bir oda belirlenmiştir. Odanın düzeni testleri uygulamaya uygun bir şekilde tasarlanmıştır. Buna göre, çocuklara uygun yükseklikte masa ve sandalyeler odaya yerleştirilmiştir. Test sırasında çocuklarla göz teması kurmaya özen gösterilmiştir. Tüm test süreci aynı şartlar altında uygulanmıştır.

3.8. Verilerin Analizi

Veriler değerlendirilirken ilk önce ölçekler için güvenirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenirlik analizleri sonucuna göre Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Franfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) lekleri için cronbach alfa değerinin 0,80 ve üzeri bulunmuştur. Bu sonuca göre ölçeklerin güvenilir olduğu kabul edilip sonraki testlere geçilmiştir. Verilere normallik testi yapılmış ve örneklemin az olması nedeni ile non-parametrik testlerden Man Whitney U testi ve Wilcoxon Signed test hipotezleri test etmek için kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak seçilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın alt problemleri için toplanan verilerin çözümlenmesi ile bulunan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Kişisel Bilgiler Formuna Yönelik Yüzde ve Frekanslar

İki gruplu deney modelinde grupların homojen olması, birbirine benzer özelliklerde örneklem içermesi istatistiksel testlerin güvenilirlikleri ve doğru sonuçlar için oldukça önemlidir. Bu karşılaştırmalarda farkın olup olmadığını ortaya koymak için istatistiksel testlerden Fisher ve Pearson Ki Kare testleri kullanılmıştır. Bu kapsamda örneklemin kişisel özellikleri incelenmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Cinsiyete Göre Dağılımı

			Grup		Toplam
			Deney	Kontrol	
Cinsiyet	Erkek	N	6	6	12
		%	50,0	50,0	100,0
	Kız	N	6	6	12
		%	50,0	50,0	100,0
Toplam		N	12	12	24
		%	50	50,0	100,0

- Fisher Test $X^2 = 1.00, p > 0,05$

Tablo 2’de araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların gruplara göre cinsiyetin nasıl dağıldığı incelenmiştir. Tablo incelendiğinde cinsiyetin her iki grupta eşit bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Bundan dolayı grupların cinsiyete göre istatistiksel olarak homojen dağıldığını söyleyebiliriz ($p > 0,05$).

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Yaşa Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Yaş	5 Yaş	N	6	6	12
		%	50,0	50,0	100,0
	6 Yaş	N	6	6	12
		%	50,0	50,0	100,0
Toplam		N	12	12	24
		%	50,0	50,0	100,0

- Fisher Test $X^2 = 1,00$; $p > 0,05$

Tablo 3’ de araştırmada yer alan 5-6 yaş çocukların gruplara göre yaş gruplarının nasıl dağıldığı incelenmiştir. Tablo incelendiğinde yaş gruplarının her iki grupta eşit bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre grupların yaş gruplarının göre istatistiksel olarak homojen dağıldığını söyleyebiliriz ($p > 0,05$).

Tablo 4. Deney ve Kontrol Gruplarının Aylık Gelir Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Aylık Gelir Durum	1000 TL üstünde	N	10	10	20
		%	50,0	50,0	100,0
	500 - 1000 TL arasında	N	2	2	4
		%	50,0	50,0	100,0
Toplam		N	12	12	24
		%	50,0	50,0	100,0

- Fisher Test $X^2 = 0,705$; $p > 0,05$

5-6 yaş gruba dahil olan çocukların ailelerine ait gelir durumunun deney ve kontrol grubuna göre nasıl dağıldığı Tablo 4’ de gösterilmiştir. Tablo’ da görüldüğü üzere her iki grupta yer alan çocukların aile gelir durumu benzerlik göstermekte ve istatistiksel olarak homojen dağılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	N	3	0	3
		%	100,0	0,0	100,0
	Ortaokul	N	1	1	2
		%	50,0	50,0	100,0
	Lise	N	2	6	8
		%	25,0	75,0	100,0
	Üniversite	N	6	5	11
		%	54,5	45,5	100,0
Toplam	N	12	12	24	
	%	50,0	50,0	100,0	

- *Pearson Test Ki Kare test $X^2 = 5,091, p > 0,05$*

Tablo 5’ de araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların anne eğitim seviyelerinin, deney ve kontrol grubuna göre nasıl dağıldığı incelenmiştir. 5-6 yaş grubu çocukların anne eğitim durumu incelendiğinde, genel olarak her iki grupta eşit olsa da Lise mezunu anne sayısı kontrol grubunda %75 iken deney grubunda bu oran %25’ dir. Yapılan istatistik test sonucuna göre 5-6 yaş grubu çocukların anne eğitim durumu gruplara göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	N	0	1	1
		%	0,0	100,0	100,0
	Ortaokul	N	3	3	6
		%	50,0	50,0	100,0
	Lise	N	2	3	5
		%	40,0	60,0	100,0
Üniversite	N	7	5	12	
	%	58,3	41,7	100,0	
Toplam	N	12	12	24	
	%	50,0	50,0	100,0	

- *Pearson Ki-Kare Test $X^2 = 1,533; p > 0,05$*

Tablo 6’ de araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların baba eğitim düzeylerinin, deney ve kontrol grubuna göre nasıl dağıldığı incelenmiştir. 5-6 yaş grubu çocukların baba eğitim durumu incelendiğinde, genel olarak her iki grupta eşit olsa da üniversite mezunu baba sayısı deney grubunda %58,3 iken kontrol grubunda bu oran %41,7’dir. Yapılan istatistik test sonucuna göre 5-6 yaş grubu çocukların baba eğitim durumu gruplara göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Anaokulu Eğitim Süresi Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Anaokulu Eğitim Süresi	İlk Yılı	N	2	4	6
		%	33,3	66,7	100,0
	İkinci Yılı	N	6	6	12
		%	50,0	50,0	100,0
	Üç Yıl ve Üzeri	N	4	2	6
		%	66,7	33,3	100,0
Toplam	N	12	12	24	
	%	50,0	50,0	100,0	

- *Pearson Ki-Kare Test $X^2 = 1,333; p > 0,05$*

Tablo 7’de araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların anaokulu eğitim sürelerinin gruplara göre nasıl dağıldığı incelenmiştir. Tablo incelendiğinde anaokulu eğitim gruplarının her iki grupta eşit bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre grupların anaokulu eğitim süresi gruplarına göre istatistiksel olarak homojen dağıldığını söyleyebiliriz ($p>0,05$).

Tablo 8. Deney ve Kontrol Gruplarının Kardeş Sayısı Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
		Deney	Kontrol	Toplam	
Kardeş Sayısı	Kardeşi Yok	N	4	4	8
		%	50,0	50,0	100,0
	Bir Kardeş	N	1	7	8
		%	12,5	87,5	100,0
	2 Kardeş ve zeri	N	7	1	8
		%	87,5	12,5	100,0
Toplam	N	12	12	24	
	%	50,0	50,0	100,0	

- *Pearson Ki-Kare Test $X^2 = 9,000; p<0,05$*

Tablo 8’de deney ve kontrol gruplarında yer alan 5-6 yaş çocukların kardeş sayısına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Her iki grupta kardeşi olmayan çocuk sayıları eşit iken, bir kardeşi olan kontrol gurubunda (%87,5) ve 2 kardeş ve üzeri deney grubunda (%87,5) daha yüksek tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre kardeş sayısı deney ve kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0,05$).

Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarının Kaçınıcı Çocuk Durumuna Göre Dağılımı

		Grup			
			Deney	Kontrol	Toplam
Kaçınıcı Çocuk	İlk Çocuk	N	7	7	14
		%	50,0	50,0	100,0
	İkinci Çocuk	N	2	4	6
		%	33,3	66,7	100,0
	Üçüncü Çocuk	N	3	1	4
		%	75,0	25,0	100,0
Toplam	N	12	12	24	
	%	50,0	50,0	100,0	

- *Pearson Ki-Kare Test $X^2 = 1,667; p > 0,05$*

Tablo 9’ da araştırmaya katılan 5-6 yaş çocukların kaçınıcı çocuk oldukları gruplara göre nasıl dağıldığı incelenmiştir. Tablo incelendiğinde kaçınıcı çocuk oldukları her iki grupta eşit bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre grupların kaçınıcı çocuk olmada durumuna göre istatistiksel olarak homojen dağıldığını söyleyebiliriz ($p > 0,05$).

4.2. Uygulanan Testlere Yönelik Yüzde ve Frekanslar

Araştırma raporunun ilk kısmında oluşturduğumuz iki guruba ön test olarak “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” ve “Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K)” uygulanmıştır. Araştırmada yer alan 5-6 yaş çocukları yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planları alanlar ile normal eğitim alanlar arasında “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” ve “Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K)” testlerinin nasıl değiştiği incelenmiştir.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” nden Elde Ettikleri Ön Test Puanlarının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi

		Grup					U	P
		N	Ort.	S.S.	Siralar Ort	Siralar Top.		
El-Göz	Deney	12	99,58	,90	14,67	176,00	-1,686	,143
Koordinasyonu	Kontrol	12	98,33	2,81	10,33	124,00		
Şekil-Zemin İlişkisi	Deney	12	61,83	25,20	10,75	129,00	-1,216	,224
	Kontrol	12	70,83	26,65	14,25	171,00		
Şekil Sabitliği	Deney	12	40,25	29,48	13,08	157,00	-0,405	,685
	Kontrol	12	36,00	27,82	11,92	143,00		
Mekan Konum	Deney	12	72,17	34,94	12,38	148,50	-0,088	,930
Algısı	Kontrol	12	75,58	25,56	12,63	151,50		
Mekansal	Deney	12	73,17	22,07	11,38	136,50	-0,786	,432
İlişkiler Algısı	Kontrol	12	78,42	27,26	13,63	163,50		
Toplam	Deney	12	80,00	24,09	12,71	152,50	-0,145	,885
	Kontrol	12	77,67	27,48	12,29	147,50		

Yapılan ön testlere göre Tablo 10’de 5-6 yaş çocuklarının Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ön test sonuçlarının deney ve kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği Man Whitney U Testi ile incelenmiştir. Gerçekleştirilen testin sonucuna doğrultusunda Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi alt boyutları ön test sonuçlarının hiçbir gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Bu sonuca göre eğitim başlangıcında her iki 5-6 yaş çocuk gurubunun aynı seviyede olduğunu göstermektedir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Ön Test Puanının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi

		Grup					U	P
		N	Ort.	S.S.	Siralar Ort	Siralar Top.		
Frankfurter	Deney	12,00	28,42	4,78	12,54	150,50	-0,029	,977
Konsantrasyon (FTF-K) Testi	Kontrol	12,00	28,75	7,93	12,46	149,50		

Tablo 11’de ise 5-6 yaş çocuklarının Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi ön test sonucunun deney ve kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği Man Whitney U testi ile incelenmiştir. Gerçekleştirilen testin sonucuna doğrultusunda Frankfurter

Konsantrasyon (FTF-K) Testi ön test sonucu gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Bu sonuca göre eğitim başlangıcında kontrol ve deney gruplarının aynı seviyede olduğunu göstermektedir.

Ön test sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda, deney grubuna yaratıcı drama eğitim planları uygulanmıştır. Planlar 6 hafta boyunca 40'ar dakikadan hafta 2 gün olmak üzere deney grubuna uygulanmıştır. Uygulanan yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planlarından sonra son test olarak Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi deney ve kontrol grubuna uygulanmıştır.

Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanlarının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi

	Grup	Grup		S.S.	Sıralar		U	P
		N	Ort.		Ort	Top.		
El-Göz Koordinasyonu	Deney	12	99,75	,87	14,29	171,50	-1,644	,100
	Kontrol	12	99,58	,51	10,71	128,50		
Şekil-Zemin İlişkisi	Deney	12	98,42	3,06	16,67	200,00	-2,971	,003
	Kontrol	12	76,83	32,13	8,33	100,00		
Şekil Sabitliği	Deney	12	97,58	3,92	18,21	218,50	-3,978	,000
	Kontrol	12	47,50	34,48	6,79	81,50		
Mekan Konum Algısı	Deney	12	97,42	4,98	15,33	184,00	-2,146	,032
	Kontrol	12	82,00	25,03	9,67	116,00		
Mekansal İlişkiler Algısı	Deney	12	90,50	16,62	14,29	171,50	-1,264	,206
	Kontrol	12	76,17	31,68	10,71	128,50		
Toplam	Deney	12	99,92	,29	16,25	195,00	-2,990	,003
	Kontrol	12	84,17	26,29	8,75	105,00		

Tablo 12’de 5-6 yaş çocuklarının Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi son test sonuçlarının deney ve kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği Man Whitney U testi ile incelenmiştir. Gerçekleştirilen testin sonucuna doğrultusunda Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi alt boyutları son test sonuçlarından şekil zemin ilişkisi, şekil sabitliği, mekân konum algısı ve toplam Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0,05$). Yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planları alan 5-6 yaş çocuk grubunda (Deney grubu) şekil zemin, şekil sabitliği, mekân konum algısı ve toplam Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi puanlarının, normal eğitim alan gruba göre (Kontrol grubu) daha yüksek ortalama puanlara sahip olduklarını

söyleyebiliriz. Diğer yandan el-göz koordinasyonu ve mekansal ilişkiler gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>0,05$).

Tablo 13. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların “Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanının Man Whitney U Testi ile İncelenmesi

	Grup						U	P
		N	Ort.	S.S.	Sıralar Ort	Sıralar Top.		
Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi	Deney	12,00	35,75	6,84	12,88	154,50	-0,261	,794
	Kontrol	12,00	35,08	5,60	12,13	145,50		

Tablo 13’ de 5-6 yaş çocuklarının Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) testi dikkat son test sonucunun deney ve kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği Man Whitney U testi ile incelenmiştir. Gerçekleştirilen testin sonucu doğrultusunda Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) testi son test sonucu gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Bu sonuca göre yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planlarının 5-6 yaş grubu çocuklarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını söyleyebiliriz

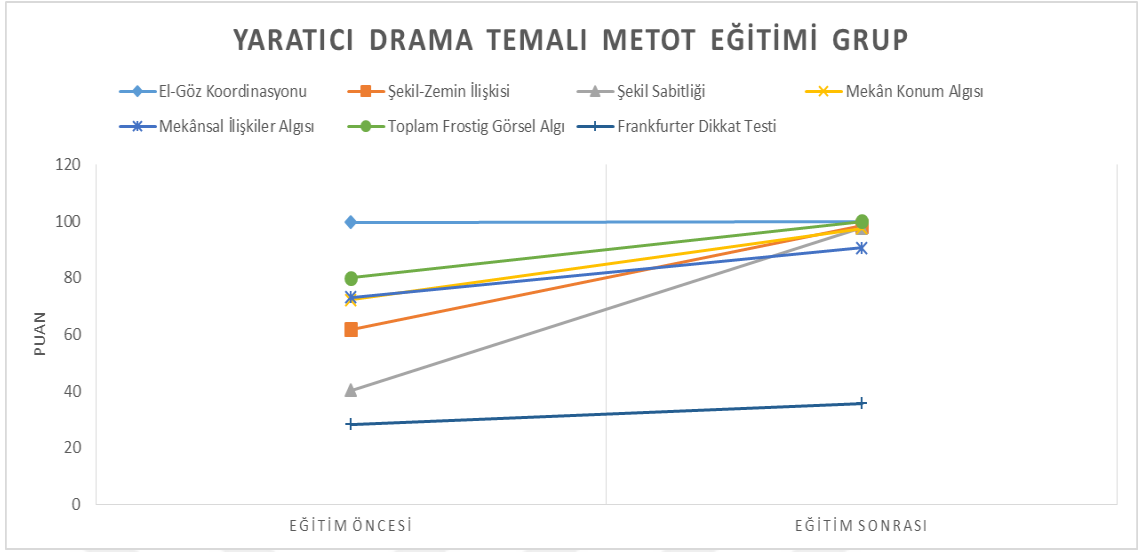
Bu bölümde deney ve kontrol gurubunda yer alan 5-6 yaş çocukların Frostig Gelişimsel Görsel Algı ve Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testlerinin ön ve son test karşılaştırması Wilcoxon Signed ile yapılmıştır. Bu test sonucu neticesinde, alt boyut puanlarının gruplarda nasıl artış veya azalış yaptığı daha iyi gözlenme imkânı sunmaktadır.

Tablo 14. Deney Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Gelişimleri

		Ort	S.S.	Sıralar Ort	Sıralar Top	Wilcoxon	P
El-Göz Koordinasyonu	Ön Test	99,58	,90	,00	,00	-1,414	,157
	Son Test	99,75	,86	1,50	3,00		
Şekil-Zemin İlişkisi	Ön Test	61,83	25,19	,00	,000	-3,062	,002
	Son Test	98,42	3,05	6,50	78,00		
Şekil Sabitliği	Ön Test	40,25	29,47	,00	,00	-3,059	,002
	Son Test	97,58	3,91	6,5	78,00		
Mekan Konum Algısı	Ön Test	72,17	34,94	1,50	1,50	-2,492	,013
	Son Test	97,42	4,98	5,44	43,50		
Mekansal İlişkiler Algısı	Ön Test	73,17	22,06	3,00	6,00	-2,207	,027
	Son Test	90,50	16,62	6,13	49,00		
Toplam	Ön Test	80,00	24,08	,00	,00	-2,940	,003
	Son Test	99,92	,28	6,00	66,00		
Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi	Ön Test	28,42	4,77	,00	,00	-3,064	,002
	Son Test	35,75	6,83	6,50	78,00		

Tablo 14' de yapılan testlerin deney grubu sonuçlarını göstermektedir. Deney grubu, yani yaratıcı drama temelli dikkat geliştirme planları uygulanan 5-6 yaş çocuklar şekil zemin ilişkisi, şekil sabitliği, mekan konum algısı, mekan ilişkisi, toplam Frostig Gelişimsel Görsel Algı puanı ve Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) testlerinin tamamında kendilerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde geliştirmiş dolayısıyla puanlarını artırmışlardır ($p < 0,05$). Deney grubunda yer alan çocuklar el-göz koordinasyonu konusunda kendilerini ne kadar geliştirseler de, bu gelişim istatistiksel olarak kayda değer görülmemiştir ($p > 0,05$). (Bakınız grafik 1)

Şekil 1: Deney Grubunda Eğitim Öncesi ve Eğitim Sonrası Puan Karşılaştırması

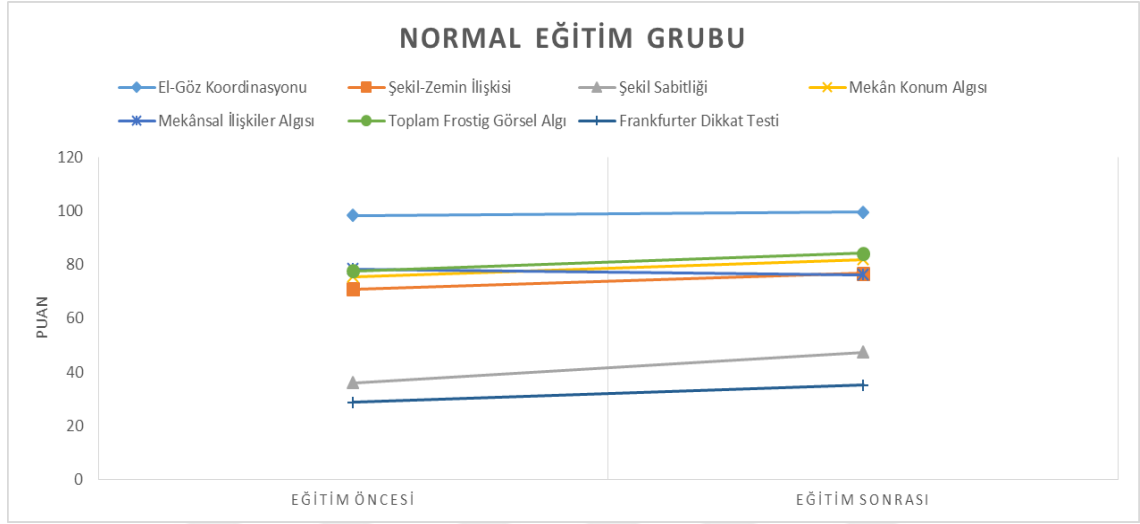
Tablo 15. Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Gelişimleri

		Ort	S.S.	Sıralar Ort	Sıralar Top	Wilcoxon	P
El-Göz Koordinasyonu	Ön Test	98,33	2,80	2,00	2,00	-1,807	,071
	Son Test	99,58	,51	3,80	19,00		
Şekil-Zemin İlişkisi	Ön Test	70,83	26,64	4,83	14,50	-1,326	,185
	Son Test	76,83	32,13	5,79	40,50		
Şekil Sabitliği	Ön Test	36,00	27,82	4,40	22,00	-1,334	,182
	Son Test	47,50	34,48	8,00	56,00		
Mekân Konum Algısı	Ön Test	75,58	25,56	5,33	16,00	-0,771	,441
	Son Test	82,00	25,03	4,83	29,00		
Mekânsal İlişkiler Algısı	Ön Test	78,42	27,26	6,75	27,00	-0,534	,594
	Son Test	76,17	31,68	3,60	18,00		
Toplam	Ön Test	77,67	27,48	5,00	15,00	-0,889	,374
	Son Test	84,17	26,29	5,00	30,00		
Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi	Ön Test	28,75	7,93	1,50	3,00	-2,675	,007
	Son Test	35,08	5,60	7,00	63,00		

Tablo 15’ de yapılan testlerin kontrol grubu sonuçlarını göstermektedir. Kontrol grubu yani normal eğitim alan 5-6 yaş çocuklar incelendiğinde el-göz koordinasyonu, şekil zemin ilişkisi, şekil sabitliği, mekan konum algısı, mekan ilişkisi, toplam Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi puanı tamamında kendilerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde değişmemiştir ($p>0,05$). Dolayısıyla normal eğitimin çocukların bu

yeteneklerinin gelişmesinde eksik kaldığını söyleyebiliriz. Kontrol grubunda yer alan çocuklar sadece Frakfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi sonucunda kendilerini geliştirdiği istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır ($p<0,05$). (Bakınız grafik 2)

Şekil 2: Kontrol Grubunda Eğitim Öncesi ve Eğitim Sonrası Puan Karşılaştırması

Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan 5-6 Yaş Çocukların Kardeş Sayısına Göre “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi” nden Elde Ettikleri Son Test Puanının Çok Değişkenli Analiz Testi ile İncelenmesi

		Grup			
		Deney		Kontrol	
		Ort.	SS	Ort.	SS
El-Göz Koordinasyonu ¹	Kardeşi Yok	100,00	,00	99,75	,50
	Bir Kardeş	100,00	.	99,57	,53
	2 Kardeş ve Üzeri	99,57	1,13	99,00	.
Şekil-Zemin İlişkisi ²	Kardeşi Yok	99,00	2,00	97,25	3,10
	Bir Kardeş	100,00	.	66,71	38,36
	2 kardeş ve Üzeri	97,86	3,76	66,00	.
Şekil Sabitliği ³	Kardeşi Yok	95,75	5,97	52,50	35,41
	Bir Kardeş	100,00	.	44,43	39,05
	2 kardeş ve Üzeri	98,29	2,56	49,00	.
Mekân Konum Algısı ⁴	Kardeşi Yok	96,50	7,00	100,00	,00
	Bir Kardeş	100,00	.	73,71	28,64
	2 kardeş ve Üzeri	97,57	4,39	68,00	.
Mekânsal İlişkiler Algısı ⁵	Kardeşi Yok	97,00	3,46	83,00	20,90
	Bir Kardeş	100,00	.	73,43	39,63
	2 kardeş ve Üzeri	85,43	20,67	68,00	.
Toplam ⁶	Kardeşi Yok	100,00	,00	98,50	3,00
	Bir Kardeş	100,00	.	76,00	32,37
	2 kardeş ve Üzeri	99,86	,38	84,00	.
Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi ⁷	Kardeşi Yok	39,50	6,95	36,75	8,30
	Bir Kardeş	34,00	.	34,43	4,47
	2 kardeş ve Üzeri	33,86	6,89	33,00	.

F1 (2, 18) =0.059 P=.942
F1 (2, 18) = 0.892 P=.427
F1 (2, 18) = 0.066 P= .936
F1 (2, 18) = 1.609 P= .228
F1 (2, 18) = 0.035 P= .937
F1 (2, 18) = 0.493 P= .619
F1 (2, 18) =0.80 P= .923

Tablo 16 'da 5-6 yaş çocuklarının Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi son test sonuçlarının kardeş sayısı ve deney ile kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği çok değişkenli analiz testi ile incelenmiştir. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin El-Göz Koordinasyonu, Şekil-Zemin İlişkisi, Şekil Sabitliği, Mekan Konum Algısı ve Mekansal İlişkiler Algısı alt boyutlarının çocukların kardeş sayısına bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin toplam puanında da kardeş sayısının etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 16 'da 5-6 yaş çocuklarının Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi dikkat son test sonuçlarının kardeş sayısı ve deney ile kontrol gruplarına göre nasıl değiştiği çok değişkenli analiz testi ile incelenmiştir. Gerçekleştirilen testin sonucu doğrultusunda Frankfurter Konsantrasyon (FTF-K) Testi grup ile kardeş sayısının bir etkisinin olmadığını göstermiştir ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, bulgulara ilişkin yorumlara ve literatür ile bulgular arasındaki benzerliklerden bahsedilecektir. Araştırmanın sonuçlarına göre, bulgular yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde araştırmada bulunan bazı bulguları destekleyici çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu araştırmada 60-72 aylık okul öncesi eğitim almakta olan çocuklardan oluşan deney grubuna, dikkat gelişimini arttırmaya yönelik planlanan yaratıcı drama planları uygulanmıştır. Kontrol grubuna yaratıcı drama programı uygulanmamıştır. Araştırmada ön test ve son test olarak uygulanan testler dahilinde, deney grubunda kontrol grubuna oranla dikkat gelişiminde artış gözlemlenmiştir. Araştırmada gözlemlenen bulgular literatür ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada yer verilen Kişisel Bilgi Formuna göre deney ve kontrol grupları arasında demografik özellikler açısından belirgin farklılıklar olmadığı görülmüştür. Yalnızca bir kardeşi olan ile iki kardeş ve üzeri olan alt başlıklarında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Ancak bu farklılığın deney ve kontrol grubunun son test sonuçlarına etkisinin olmayacağı düşünülmüştür. Alanyazın taraması yapıldığında kardeş sayısının dikkate etkisi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçların elde edildiği görülmüştür. Terzi (2003) yaptığı çalışmada kardeş sayısının kişiler arası problem çözme becerileri ile bağlantılı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Şeker, Çınar ve Özkaya'nın (2004) yaptığı çalışmada da problem çözme ve başarı düzeyinin kardeş sayısı ile bağlantılı olmadığı görülmüştür. Bal ve Temel (2014)' de kardeş sayısının, problem çözme, bilişsel gelişim ve algısal gelişim ile bağlantısına bakıldığında kardeş sayısı ile bağlantılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda kardeş sayısının dikkati etkilediğine dair sonuçlarda bulunmaktadır. Dinçer (1995)' de kişilerarası problem çözmeye verilen eğitimin, çocukların kardeş sayısına etkisinin olmadığını belirlemiştir. Eroğlu (2001) yaptığı çalışmada ailede var olan çocuk sayısının fazla olması çocukların problem çözme yeteneğini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Özyürek ve arkadaşları (2018)'nin yaptıkları çalışmada da okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların problem çözme becerilerinin kardeş sayısına etkisinin olduğu görülmüştür.

Araştırmada deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların Frostig Gelişimsel Görsel Algı ve FTF-K testinin ön test sonuçlarında her iki grubun eşit seviyede olduğu

tespit edilmiştir. Gözalan (2013) çalışmasında oyun temelli dikkat eğitim programında veri toplama aracı olarak FTF-K testi kullanmıştır. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test sonuçlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kuşçu (2010) çalışmasında da aynı sonuç bulunmuştur. Yüksel ve Kılıçgün (2012) çalışmasında 4-5 yaş çocukların Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının etkisi incelendiğinde deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test sonuçlarında aynı seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinde ön test ve son test sonuçlarına göre deney grubunda kontrol grubuna oranla toplam Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi puanlarında artış olduğu gözlenmiştir. Aynı zamanda Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinde yer alan El Göz Koordinasyonunu, Şekil-Zemin İlişkisi, Şekil Sabitliği, Mekanla Konumun Algılanması, Mekan İlişkilerinin Algılanması alanlarından Şekil Zemin İlişkisi, Şekil Sabitliği, Mekanla Konumun Algılanması ve Mekansal İlişkilerin Algılanması alanlarında deney grubu son test puanlarında anlamlı bir artış görülmüştür. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinde yer alan alt başlıklar dikkat gelişim sürecindeki alt başlıklar ile örtüşmektedir. Kaya (1989) çalışmasında, 4 ile 5 yaş aralığındaki çocukların denek grubuna Frostig Görsel Algılama Eğitim Programı uygulanması sonucunda denek grubundaki çocukların zeka gelişimleri ve tüm görsel algılama alanlarında artışın olduğu gözlemlenmiştir. Tuğrul, Erkan, Aral ve Etikan (2002); Yüksel, Kılıçgün (2012), 4-5 ve 6 yaşındaki çocukların görsel algılama düzeylerinde “Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitimi Programının” etkisini Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ile inceledikleri araştırmalarında dikkat becerisi üzerindeki etkisi ile benzer sonuçlar elde etmişlerdir.

Araştırmada yapılan Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin son test sonuçlarına göre, Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin Şekil-Zemin İlişkisi, Şekil Sabitliği, Mekanla Konumun Algılanması ve Mekan İlişkilerinin Algılanması alanlarında artış gözlemlenmiştir. Ancak El-Göz Koordinasyonu alanlarında kontrol grubuna oranla beklenen anlamlı farklılık gözlemlenmemiştir. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin 5 farklı alt başlıktan oluşuyor olması farklı alanlarda farklı artışların gözlemlenmesini sağlamaktadır. Araştırmanın sonucuna göre elde edilen bulgularda görülen farklılık literatür ile örtüşmektedir. Demirci (2010), Akaroğlu ve Dereli (2012), Kurtulmuş ve Temel'in (2013) araştırma sonuçlarına göre, Frostig Gelişimsel Görsel Algı testinin

alanlarından şekil sabitliği alanında anlamlı artışlar gözlemlenmiştir (Aktaran, Yücelyiğit ve Aral, 2016).

Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testinin sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunda gözlemlenen farklılıklarda deney grubunun El-Göz Koordinasyonu başlığının kontrol grubuna oranla anlamlı farklılıklar göstermemesinin nedeni okul öncesi eğitim programının devam etmesi, çocuğun gelişim sürecinin devam ediyor olması, uygulamanın yıl sonuna tekabül etmesi olarak açıklanabilir. Yavuz (2014)'un araştırmasında da kontrol grubunda yer alan çocukların el-göz koordinasyonlarında olumlu ilerlemeler olduğu görülmüştür.

Araştırmada kullanılan Frankfurter Konsantrasyon Testinin (FTF-K) son test bulgularına göre, deney ve kontrol grubunda anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Kuşçu (2010)'nun çalışmasında deney ve kontrol grubuna uygulanan FTF-K testi sonrasında 5-6 yaş grubu çocuklarının dikkat beceri düzeylerinde artış olduğu gözlemlenmiştir. Gözalan (2013)'da yaptığı çalışmasında Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programı uygulanan deney grubunda yer alan çocukların dikkat becerileri üzerinde artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özmen ve Seçer (2015)'in çalışmasında dikkat toplama becerisinde deney grubunda artış gözlemlenmiştir. Kontrol grubundaki artışın nedeni olarak, testin içeriği gereğince testte yer alan değişkenlerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda ön test ve son test boyunca devam eden okul öncesi eğitim programının kontrol grubunun test sonuçlarını etkilediği düşünülmektedir. Gözalan ve Koçak (2018)'in araştırmasındaki bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmalara göre dikkat becerisinin eğitim ile arttırılabileceği gözlemlenmiştir. Helmke ve Renkl (1993), Lauster (1999), Özdoğan (2001), dikkat becerisini geliştirmeye yönelik eğitim programlarının dikkat becerisini arttıracağı vurgulanmaktadır (Aktaran, Yavuz, 2014). Kaymak (1995) çalışmasında okul öncesi çocuklarına Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının materyallerini kullanarak dikkat toplama çalışmaları yapmış ve çocukların dikkat toplama becerilerinde artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cengiz (2002)'de, deney grubunda yer alan çocuklara Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programı uygulamıştır. Eğitim sonunda deney grubunun görsel algı gelişiminde olumlu artış olduğu görülmüştür. Akaroğlu ve Dereli (2012) çalışmasında görsel algı eğitimini, deney grubu öğrencilerine hazırlanan eğitici oyuncaklarla, plasebo öğrencilerine piyasada yer alan eğitici oyuncaklar ile ve kontrol grubuna da eğitim

verilmeden uygulama gerçekleştirilmiştir. Frostig Gelişimsel Görsel Algı alt alanlarına göre sadece deney grubunun son test sonuçlarında artış gözlemlenmiştir. Araştırma dahilinde dikkat becerisini arttırmaya yönelik yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar literatür ile benzerlik göstermektedir.

Yaratıcı drama eğitim planları ile dikkat becerisinin geliştirilebileceği üzerine yapılan bu çalışmada deney grubuna uygulanan yaratıcı drama planları ile dikkat becerisinde artış gözlemlenmiştir. Buna karşın literatürde yaratıcı drama ve dikkat becerisi alanında yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Alan yazın incelendiğinde yaratıcı drama ile sosyal beceri, yaratıcılık, iletişim becerileri, değerler eğitimi arasındaki ilişkiye yönelik araştırmalar bulunmaktadır.

2009-2019 yılları arasında yapılan yaratıcı drama alanyazın incelemesine göre Ceylan (2009) ve Gültekin (2014) yapmış oldukları çalışmalarında yaratıcı dramanın sosyal duygusal gelişim üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Demirtaş (2009), Sözkesen (2015), Ada (2016), İbiş (2017), Kılıç (2017), Akgün (2018), Kaya ve Antepli (2018)'de yaratıcı dramanın değerler eğitimi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Asımoğlu (2012) yaratıcı drama ve orff arasındaki ilişki, Erbay (2009) çocukların işitsel muhakeme ve işlem becerileri arasındaki ilişki, Tanrıverdi (2012) okul öncesi çocuklarının çevre farkındalığı davranışları ile yaratıcı drama arasındaki ilişki, Udül (2019), Gökbel (2019) yaratıcı drama ve sanat arasındaki ilişki ile ilgili çalışmalar yapmışlardır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Bu bölümde, araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın amacıyla, “Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi” incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar yer almaktadır.

6.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kişisel Bilgiler Formuna Ait Sonuçlar

Deney ve kontrol gruplarında bulunan çocukların cinsiyet ve yaşları her iki grupta eşit dağılmıştır.

Deney ve kontrol olmak üzere her iki grupta yer alan çocukların aile gelir durumu benzerlik göstermektedir

Anne eğitim durumlarına bakıldığında deney grubu ve kontrol grubu arasındaki farklılık yalnızca lise mezunu anne sayısında üçte birlik bir oranla farklılık görülmektedir. Ancak istatistiksel olarak gruplara göre anlamlı farklılık görülmemiştir.

Baba öğrenim durumlarına bakıldığında deney ve kontrol grubu arasında farklılıklar görülmemiştir.

Deney ve kontrol gruplarında bulunan çocukların anaokulu eğitim süresi benzerlik göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarında bulunan çocukların kardeşi olmayan çocuk sayıları eşit iken, kontrol grubunda bir kardeşi olan çocuklar yoğunluktadır. Söz konusu oranın deney grubunda ise 2 kardeş ve üzeri olan çocuklarda daha yoğun olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol gruplarında bulunan çocukların ailede kaçınıcı çocuk olduğu durumu benzerlik göstermektedir.

Araştırmada yer alan deney ve kontrol gruplarında bulunan çocukların kişisel bilgileri incelendiğinde sıklıkla benzer özelliklerin olması dikkat çekmiştir. Bununla beraber elde edilen verilere göre kardeş sayısı durumu gruplarda farklılıklar göstermiştir. Ancak bu farklılık anlamlı bulunmamıştır.

6.1.2. Araştırma Testlerine Ait Sonuçlar

Araştırmada deney ve kontrol grubuna iki ön test uygulanmıştır. Uygulanan ön testlere göre birinci (Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi) testte, şekil-zemin ilişkisi, el-göz koordinasyonu, şekil sabitliği, mekansal ilişkiler algısı, mekan konum algısı becerileri incelenmiştir. Testin bulguları her iki grupta da benzerlik göstermektedir. Uygulanan ikinci (Frankfurter Konsantrasyon Testi) testte de elde edilen sonuçlar benzerlik göstermiştir ($p>0,05$). Bu sonuçlara göre eğitim başlangıcında kontrol ve deney gruplarının aynı seviyede olduğu görülmektedir.

Araştırmada uygulanan Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi son testinin alt başlıklarına göre deney grubunda şekil zemin, şekil sabitliği, mekan konum algısı becerilerinde artış olduğu görülmüştür. Buna karşın el-göz koordinasyonu ve mekânsal ilişkiler becerilerinde farklılık görülmemiştir. Deney grubunun Kontrol grubuna göre ilişkilerine bakıldığında ise Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi puanlarının genel toplamda daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Araştırmada uygulanan Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) son testinde her iki grupta da anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşın yaratıcı drama eğitimi almayan kontrol grubunun sonuçlarında da artış görülmüştür.

6.2. Öneriler

Yaratıcı drama planının 60-72 aylık çocukların dikkat becerisine etkisinin incelendiği bu çalışmada sonuçlara göre öneriler sunulmuştur.

- Yapılan araştırmada, yaratıcı drama temelli programın 60-72 aylık çocukların dikkat becerisinin arttırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı drama temelli program gibi farklı yöntemler ile dikkat becerisinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Aynı zamanda yapılacak planlamalarda farklı konu başlıkları ele alınarak planların çeşitliliği arttırılabilir.
- Yaratıcı drama ve dikkat becerisinin yanı sıra dikkat becerisi ile ilgili farklı çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırma, 24 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Yapılacak çalışmalar daha büyük örneklem gruplarıyla yürütülebilir ve çalışmanın etki alanı arttırılabilir.

- Yaratıcı drama ve dikkat gelişimini incelerken farklı demografik özellikler arasındaki ilişkiyi inceleyen farklı çalışmalar yapılabilir.
- Yaratıcı drama temelli dikkat becerisini arttırmaya yönelik çalışmalar 6 hafta olarak planlanmıştır. Daha sonra yapılacak olan çalışmalarda uygulama süresi arttırılabilir.
- Yaratıcı drama planlarına uygulama sırasında aile katılımını da yere verecek şekilde çalışma genişletilerek yürütülebilir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında ve programlarında çocukların dikkatlerini artırıcı etkinliklere yer verilmeli ve programda dikkat çalışmaları adı altında ayrı bir başlık yer almalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında (2013) yer alan etkinlik çeşitlerinde yaratıcı drama çalışmalarına da yer verilmelidir.
- Okul öncesi öğretmenleri için düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarında yaratıcı dramaya yönelik eğitim ve uygulamalara yer verilerek yaratıcı drama çalışmalarının kontrollü ve etkili olması sağlanabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerine hem yaratıcı dramanın hem de dikkat becerisinin önemine yönelik hizmet içi eğitim programları organize edilebilir. Gerçekleştirilecek bu eğitimlerle son zamanlarda okul öncesi eğitim sınıflarında sıkça rastlanan dikkat eksikliğinin ne olduğu, sürecin nasıl organize edilmesi gerektiği gibi durumlarla ilgili farkındalık ve bilgi düzeyi arttırılabilir.

KAYNAKLAR

- Ada, E. (2016). Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcı Drama Yönteminin Değerler Eğitime Olan Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Adıgüzel, Ö. (2015). Eğitimde Yaratıcı Drama, 7. Baskı, Pegem Akademi, Ankara
- Akaroğlu, E. G., ve Dereli, E. (2012). Okul Öncesi Çocukların Görsel Algı Eğitimlerine Yönelik Geliştirilmiş Eğitici Oyuncakların Çocukların Görsel Algılarına Etkisi, Zeitschrift für die Welt der Türken, Journal of World of Turks, Vol. 4, No. 1.
- Akgün, K. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Kullanılan Yaratıcı Drama Tekniklerinin Çocukların Değerler Edinimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Akınbay, H. (2014). Okul Öncesi Dönemde Oyunun Önemi ve Çocukların Motor Gelişimi Üzerine Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akoğuz, A. ve Akoğuz, M. (2015). Okul Öncesi ve İlkokul İçin Yaratıcı Drama Etkinlikleri, 3. Baskı, Eylül, Final Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul
- Aral, N. ve Bütün, A. B. (2016). Frostig Görsel Algı Testi'nin Türkçeye Uyarlanması, The Journal of Academic Social Science Studies, 50, 1-22 (2016).
- Arslan, B. (2018). Yaratıcı Drama Uygulamalarının Okul Öncesi Dönemi Öğrencilerinin Besinler Konusundaki Öğrenmelerine ve Sosyal Uyum Becerileri Kazanmalarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Asımoğlu, S. (2012). Yaratıcı Drama ve Orff Yaklaşımı Çerçevesinde Okul Öncesi Eğitimde Oyun Kavramı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bal, Ö. ve Temel, F. Z., (2014). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-6 Yaş Çocuklarının Kişiler Arası Problem Çözme ve Bakış Açısı Alma Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, 156-169.

- Bee, H. ve Boyd, D. (2009). Çocuk Gelişim Psikolojisi, (Çev: O. Gündüz). 1. Baskı, Kaknüs Yayıncılık, İstanbul.
- Cengiz, Ö. (2002). 5.6-6 Yaş Çocuklarının Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programının Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ceylan, Ş. (2009). Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeğinin Geçerlik-Güvenirlik Çalışması ve Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş Yaş Çocuklarının Sosyal-Duygusal Davranışlarına Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakır, B. (2008). Anasınıfı Türkçe Dil Etkinliklerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2014). Eğitimde Drama Teorik Temelleri ve Uygulama Örnekleri, 3. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara
- Çetin, F. (2011). Bireysel ve Grup Etkinliklerinin Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Dikkat Süresi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Demir, E. (2018). Anasınıfına Devam Eden Çocuklara Zihinsel Düşünme Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Çalışmalarının Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirtaş, S. (2009). Çocuk Yuvasında Kalan Korunmaya Muhtaç Çocukların Değer Eğitiminde Yaratıcı Dramanın Etkililiği, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Diñer, Ç. (1995). Anaokuluna Devam Eden 5 Yaş Grubu Çocuklarına Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitimin Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Erbay, F. (2009). Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Verilen Yaratıcı Drama Eğitiminin Çocukların İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Erbay, E. ve Doğru, S. Y. (2010). The Effectiveness Of Creative Drama Education On The Teaching Of Social Communication Skills İn Mainstreamed Students, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2 (2), 4475–4479
- Eroğlu, E. (2001). Ailenin Çocuklarda Problem Çözme Yeteneğinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Ginsburg, K. R. (2019). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds, *Pediatrics*, Jan 2007, 119 (1) 182-191
- Gökbel, E., A. (2019). Okul Öncesi 4-5 Yaş Çocuklarına Uygulanan Bütünleştirilmiş Yaratıcı Drama ve Sanat Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gözalan, E. (2013). Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Dikkat ve Dil Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gözalan, E. ve Koçak, N. (2014). Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kelime Bilgi Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı II): 115-121, ISSN: 2147 – 7833
- Gözalan, E., A. ve Koçak, N. (2018). Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Dikkat Toplama Beceri Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi, *International Journal of Education Sciences and Learning Technology Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Öğrenme Teknolojileri Dergisi* 1(1): 09-15
- Gözüm, A. İ. C., ve Kandır, A. (2018). Beş Yaş Çocuklar İçin Frankfurter Konsantrasyon Testi'nin (Frankfurter Test Für Funjährlige Konzentration- Ftf-K) Güvenirlik Çalışması, Değişen Dünyada Eğitim (Edit. Serkan Dinçer). Ankara:Pegem Akademi, ISBN. 978-605-241-248-0. ss.57-66.
- Güllü, E. (2016). Çocuklarda Dikkat Geliştirme, 3. Baskı, Hayat Yayıncılık, Ankara
- Güneş, M. (1997). İlkokul Öğrencilerinin Okuma Düzeyleri ve Dikkat Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Güneş, E. (2004). Dikkat Mekanizmaları, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, Cilt 57, Sayı 2, Sayfa: 81-88
- Gültekin, D. (2014). Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- How Early Experiences Affect Brain Development, Zero to Three, The Ounce of Prevention Fund, [Çevrim-içi:<https://www.theounce.org/wp-content/uploads/2017/03/StartingSmart.pdf>, Erişim tarihi: 28.03.2019.]
- İbiş, E. (2017). Değerler Eğitimi Temelli Yaratıcı Drama Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Karabekiroğlu, K. (2015). Aman Dikkat: Dikkat ve Öğrenme Sorunları, 2. Baskı, Say Yayınları, İstanbul
- Karaduman, B. D. (2004). Dikkat Toplama Eğitim Programının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Dikkat Toplama Düzeyi, Benlik Algısı ve Başarı Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, Ö. (1989). Frostig Görsel Algılama Eğitim Programının Anaokulu Çocuklarının Görsel Algılama ve Zihinsel Gelişmelerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, Y., ve Antepli, S. (2018). Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Drama Yoluyla Değerler Eğitimi, Yaratıcı Drama Dergisi 2018, 13(2), 237-250, DOI:10.21612/yader.2018.017
- Kaymak, S. (1995). Yuvaya Giden Beş Yaşındaki Çocuklarla Dikkat Toplama Çalışmaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keklik, A. C. (2018). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Farklı Türdeki Problemleri Çözme ve Kurma Becerilerinin Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Kılıç, Z. (2017). Yaratıcı Dramaya Dayalı Etkinliklerin 60 - 66 Aylık Çocuklara Değer Kazandırılmasında Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M.N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 16, Sayfalar 324-342
- Koçyiğit, S., Kayılı, G. ve Erbay, F. (2010). Montessori Yönteminin Beş-Altı Yaş Çocuklarının Dikkat Toplama Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Çağdaş Eğitim Dergisi, 35(371), 16-21
- Kula, E. (2018). Dikkat Becerisi Geliştirmeye Dayalı Programın Dikkat Eksikliği Olan İlkokul Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kuşçu, Ö. (2010). Orff-Schulwerk Yaklaşımı ile Yapılan Müzik Etkinliklerinin Okulöncesi Dönemdeki Çocuklarının Dikkat Becerilerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Okur, H. (2016). Deneysel Araştırma Yöntemleri, Çocuk Cerrahisi Dergisi 30 (Eksay 1):7-11, 2016 doi:10.5222/JTAPS.2016.007
- Önder, A. (2012). Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama, 9. Basım, Eylül, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara
- Ömeroğlu, E., Kandır, A., Ersoy, Ö., Şahin, F. T. ve Turla, A. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya, 8. Baskı, Ekim, Kök Yayıncılık, Ankara
- Özgün, Ö. (2015). Çocuk gelişimi kuramları, Her yönüyle okul öncesi eğitim-1 içinde (s.38) (Ed. F. Turan; A. İ. Yükselen). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Özmen, S. K. (2015). Dikkat Toplama Becerisini Geliştirme Etkinlikleri, 3. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara
- Özyürek, A., Çetin, A., Şahin, D., Yıldırım, R. ve Evirgen, N. (2018). Okul Öncesi Dönem Çocuklarda Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, International Journal of Early Childhood Education Studies, Eylül 2018, Cilt: 3, Sayı: 2.

- Renk, M. (2019). 10-13 Yaş Grubu Çocuklarda Oyunsal Etkinliklerin Dikkat Gelişimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Reynolds, G., D. ve Richards, J.E. (2008). Attention and Early Brain Development, Encyclopedia on Early Childhood Development, CEECD / SKC-ECD
- Ribot, T. A. (2016). Dikkat Psikolojisi, (Çev: B. Erdoğan). 1. Baskı, Mart, Aramis Yayınevi, İstanbul
- Pişkin, A. (2015). Dikkat Toplama Eğitimi Programının İlkokul 2. Sınıf Öğrencilerinin Dikkat Toplama Becerilerinin Gelişimine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Senemoğlu, N. (2012). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, 22. Baskı, Eylül, Pegem Akademi, Ankara
- Sevgen, M. (2016). Yaratıcı Drama Yoluyla Verilen Sosyal Beceri Eğitiminin Anaokulu Çocuklarının Sosyal Gelişimlerine ve Yaratıcılıklarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sezgin, B. (2015). Oyun-Tiyatro-Drama İlişkisi Kuram ve Uygulama, 1. Basım, Eylül, bgst Yayınları, İstanbul
- Soysal, A.Ş., Yalçın, K. ve Can, H. (2008). Bilişsel Psikoloji Kapsamında Yer Alan Dikkat Teorileri, New Symposium Journal, Cilt 46, Sayı 1
- Sözkesen, A. (2015). 60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Tanrıverdi, Ö. (2012). Yaratıcı Drama Yöntemi ile Verilen Eğitimin Okul Öncesi Öğrencilerinin Çevre Farkındalığına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilişsel Gelişim, Ankara, 2014, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Bilişse%20Gelişim.pdf

- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Bursa İl Millî Eğitim Müdürlüğü, (2016). Bursa Temel Eğitim Sonrası Kariyer Danışmanlığı Projesi, Modül 3 Destek Süreçleri Modülü: Kitapçık No: 3 Dikkat Nedir ve Nasıl Geliştirilir?, <https://slideplayer.biz.tr/slide/10479577/>
- Temel, Z. F, Kurtulmuş, Z. ve Kaynak, K. B. (2016). Bilişsel Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Dikkat Algı ve Bellek Gelişimlerine Etkisi, GEFAD / GUJGEF 36(1): 25-49
- Tuğrul, B., Aral, N., Erkan, S., Etikan, İ. (2001). Altı Yaşındaki Çocukların Görsel Algılama Düzeylerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının Etkisinin İncelenmesi, Qafqaz Üniversitesi Dergisi, 8,67-84.
- Tunç, A. (2013). Golf Sporunu Yapan Çocukların Dikkat Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya.
- Turan, F. (2004). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği ve Programının Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 162. [Çevrim-içi:https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/162/turan.htm Erişim tarihi:05.03.2019.]
- Udül, N. (2019). Yaratıcı Dramaya Dayalı Sanat Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Uygulanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Üstündağ, T. (2014), Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü, 12. Baskı, Mayıs, Pegem Akademi Yayınları, Ankara
- Yaşar, M. C. (2015). Dramada uygulama aşamaları, Her yönüyle okul öncesi eğitim-6 içinde (s.88) (Ed. A. K. Akyol). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Yavuz, K. (2014). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Dikkat Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya
- Yavuzer, H. (2012). Çocuğunuzun İlk 6 Yılı, 28. Basım, Haziran, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yavuzer, H. (2014). Çocuk Psikolojisi, 37. Basım, Ekim, Remzi Kitabevi, İstanbul

- Yaycı, L. (2007). İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinde Seçici ve Yoğunlaştırılmış Dikkat Becerilerini Geliştirmeye Dayalı Bir Programın Etkililiğinin Sınanması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yücelyiğit, S., Aral, N. (2016). Üç Boyutlu (3D) Animasyon Filmler ve Etkileşimli Uygulamaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Görsel Algı Gelişimi Üzerine Etkileri, Tedmem, Eğitim ve Bilim 2016, Cilt 41, Sayı 188, 255-271, DOI:10.15390/EB.2016.6743
- Yüksel, M. Y. ve Kılıçgün, M. Y. (2012). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 4-5 Yaş Grubu Çocukların Görsel Algı Gelişimlerine Frostig Gelişimsel Görsel Algı Eğitim Programının Etkisi, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 36, Sayfa: 193-211
- Wise, A. M. (2015). Gelişim Bilimi: Tanımı, Kapsamı, Tarihsel Temelleri, Araştırma Konu ve Yöntemleri, Her yönüyle okul öncesi eğitim-1 içinde (s.12) (Ed. F. Turan; A. İ. Yükselen). Ankara: Hedef Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Etik Kurul Onayı

 www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mahallesi Haluk Türksoy Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

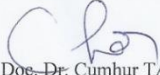
T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342-/2019-176 27/03/2019

Sayın Prof.Dr.Nurper ÜLKÜER
(Simge KÜÇÜKELMAS)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 25/03/2019 tarihinde yapılan 03 No.lu toplantısında “Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

00.FR/015/Revizyon No: 01/15.03.2017

EK 2. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Anne-Babalar,

Yapılan bu araştırma ile okul öncesi dönemdeki çocukların ‘Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi’ arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmektedir. Lütfen her maddenin yanında yer alan bölüme (X) koyarak işaretleyiniz.

Bu araştırmadan elde edilecek veriler sadece bu çalışma için kullanılacak olup, başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Çalışmaya gösterdiğiniz ilgiden ve katılımınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Simge KÜÇÜKELMAS
Üsküdar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

ÇOCUĞU TANITICI BİLGİLER

1. Çocuğun Kodu: .....
2. Çocuğun Doğum Tarihi: .....
3. Çocuğun Yaşı: .....
4. Çocuğun Cinsiyeti: ( ) Kız ( ) Erkek
5. Kardeş Sayısı:
( ) Tek çocuk ( ) Bir kardeş ( ) İki ve daha fazla kardeş
6. Kaçınıcı Çocuk Olduğu:
( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ve üstü
7. Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Süresi:
( ) 1 yıl ( ) 2 yıl ( ) 3 yıl ( ) 4 ve üstü
8. Daha önce drama eğitimi aldı mı?
a) ( ) Evet (*Evet ise; Nereden ve kaç yıldır eğitim aldığını belirtiniz ?*)
b) ( ) Hayır

.....

EBEVEYNLERİ TANITICI BİLGİLER

ANNENİN

1. Annenin Kodu: .....
2. Annenin Mesleği: .....
3. Annenin Öğrenim Düzeyi:
  - a) ( ) Okur yazar değil
  - b) ( ) İlkokul
  - c) ( ) Ortaokul
  - d) ( ) Lise
  - e) ( ) Üniversite

BABANIN

1. Babanın Kodu: .....
2. Babanın Mesleği: .....
3. Babanın Öğrenim Düzeyi:
  - a) ( ) Okur yazar değil
  - b) ( ) İlkokul
  - c) ( ) Ortaokul
  - d) ( ) Lise
  - e) ( ) Üniversite
4. Ailenin gelir düzeyi:
  - a) 500 TL ve az
  - b) 500-1000 TL
  - c) 1000 TL ve üstü

EK 3. Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi Örneği

Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi

FROSTIG GELİŞİMSEL GÖRSEL ALGI TESTİ

Sevdi

Adı

Çocuk

Test Tarihi

Uygulayan Uzman

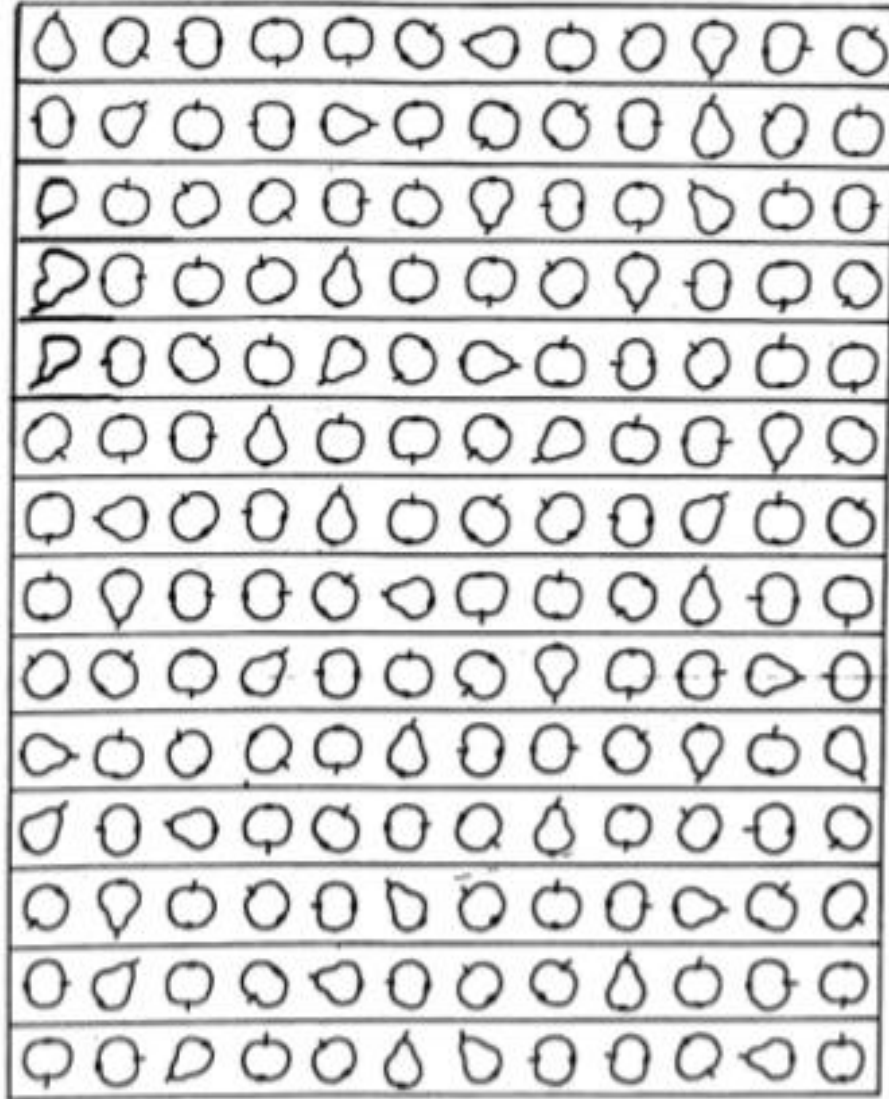
Doğum Tarihi

Yaş

Test Günü

Alt Testler	I	II	III	IV	V	Toplam
Sıra Puanlar						
Standart Puanlar						

EK 4. Frankfurter Konsantrasyon Testi (FTF-K) Örneği

Frankfurter Tests für Fünfjährige - Konzentration, FTF -K* von U. Rastz und R. Mähling unter Mitarbeit von K. Rucht, Zeichnungen von D. Rastz-Scharrer. Herausgegeben vom Deutschen Institut für Internationale Pädagogische Forschung, Frankfurt/Main, in der Reihe „Deutsche Schultests“. © 1971 Beltz Testgesellschaft mbH, Weinheim. Nachdruck und Vervielfältigung - auch auszugsweise - verboten; Zitierung nur von Übungsbeispielen gestattet. Auf die bei der Bestellung des Tests anerkannten Bezugsbedingungen, insbesondere der Verpflichtung, den Test vor unbefugter Einsichtnahme zu schützen, wird ausdrücklich hingewiesen.

EK 5. Yaratıcı Drama Temelli Dikkat Eğitim Programı Örneği

ETKİNLİK	: Yaratıcı Drama
KONU	: Yön - Mekan Kavramı ile Dikkat (Uzak yakın, ön arka, sağ-sol)
SINIF	: 60-72 ay
SAYI	: 12
SÜRE	: 40 dk
YÖNTEM-TEKNİK	: Doğaçlama, rol oynama
ARAÇ GEREÇ	: Sandalyeler, müzik, craft kağıtları, boyalar, yapıştırıcılar
AMAÇ	: Yön / Mekan kavramı ile dikkati arttırmak
KAZANIMLAR VE GÖSTERGELER	:
Kazanım:	Yer değiştirme hareketleri yapar.
Göstergeler:	Yönergeler doğrultusunda yürür.
Kazanım:	Dinledikleri / izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.
Göstergeler:	Dinledikleri, izlediklerini drama yolu ile sergiler.
Kazanım:	Görsel materyalleri okur.
Göstergeler:	Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur. Görsel materyalleri inceler.
Kazanım:	Kendini yaratıcı yollar ile ifade eder.
Göstergeler:	Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

1. Etkinlik (10 dakika)	<p>Hazırlık Drama lideri önceden ısınma çalışması için sınıfı hazırlar.</p> <p>Isınma Drama lideri öğrencilere bugün onları bir şehre götüreceğini söyler. Bu şehirde birçok hayvanın bulunduğunu ve hepsinin bir arada yaşadığını söyler. Şehre gitmek için kısa bir yolculuk yaparlar. Sağ tarafta küçük bir köprü var, yalnız bu köprü çok dar. Bu köprüden geçerken hepimiz el ele tutuşup, çizgi üzerinden yan yana geçmeliyiz ve şimdi önümüzde kocaman bir fil var. Onun yanından küçük adımlarla geçmeliyiz. Şimdi önümüzde taştan bir yol var. Bu taşların üzerinden tek ayağımızla zıplayarak geçelim. Yalnız taşları geçerken ileride çiçeklere konan arılar bizi ziyaret edebilir. Onların seslerini duyunca hareket etmeden beklemeliyiz ve arkamıza bakmamalıyız. Şimdi sol tarafımızda bir zürafa var. Ona el sallayın. Bakın karşımızda bir tünel var. Hepimiz aşağı doğru eğilerek geçelim. Tam karşımızdaki ağaca bakın. Yukarıda bir maymun var. Sanırım uyuyor, ses çıkartmadan gidelim. Yürüyelim yürüyelim... Bakın işte şehir orada diyerek öğretmen öğrencilere şehri işaret eder. Öğrencilerden gördükleri şehri anlatmaları istenir.</p>
----------------------------	--

2. Etkinlik (10 dakika)	Oyun Drama lideri ortaya 11 tane sandalye koyar. Öğrenciler müzik ile birlikte sandalyenin etrafında dönerler. Fakat lider sağa dön dediğinde etraftaki öğrencilerin hepsi sağa döner, sola dön dediğinde hepsi sola döner. Müzik durduğunda ise bir sandalye kapmaya çalışırlar. Ayakta kalan öğrenci elenir.
3. Etkinlik (5 dakika)	Etkinlik: Drama lideri öğrencileri ikili eşleştirir. Uzak yakın, ön arka etkinliği yapılır. Lider uzaklaş dediğinde eşler birbirinden uzaklaşır. Yakınlaş dediğinde yakınlaşır. Arka dediğinde birbirlerine sırtını dönerler. Ön dediğinde birbirlerine el sallarlar. İlk başta bunu yavaş daha sonra bunu hızlı yapmaya çalışırlar.
4. Etkinlik (15 dakika)	Canlandırma - Oluşum Drama lideri grupları sayma yöntemiyle 4 gruba ayırır ve orta alana craft kağıtları, yapıştırıcılar ve boya kalemlerini koyar. Lider her gruba farklı bir yer söyler. Örneğin, park, okul, market, otobüs durağı gibi. Her gruptan kendine ait yeri yapmalarını ister. Lider daha sonra bu yer resimlerini toplar ve gruplara karışık olarak dağıtır. Gruplardan 'Bu yere gitmek için yol tarifi almanız gerekir. Gruptan bir kişi yol tarif edecek ve diğer kişilerde resimdeki yere gitmeye çalışacak'. der ve öğrencilerden doğaçlamalarını ister.
DEĞERLENDİRME	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bugün sizinle hangi etkinlikleri yaptık? 2. Sizce doğaçlamada başka hangi mekanlar olabilirdi? 3. Sizce yol tarif ederken nelere dikkat etmeliyiz? 4. Isınma çalışmasında şehir yerine başka nereye gidebilirdiniz?

EK 6. Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Simge KÜÇÜKELMAS

Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul / 21.08.1994

İletişim: simgekelmas94@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise: Fenerbahçe Lisesi / 2008-2012

Lisans: Üsküdar Üniversitesi / 2012-2017

Yüksek Lisans: Üsküdar Üniversitesi / 2018-2020

Çalıştığı Kurumlar ve Yılları:

Bilfen Eğitim Kurumları- Anaokul Öğretmeni-2018

Ataşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi – Stajyer Öğretmen-2017

Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi – Stajyer Çocuk Gelişimci-2016

NP Hastanesi – Stajyer Çocuk Gelişimci-2016

Bahçelievler RAM – Stajyer Çocuk Gelişimci-2016

Dr. Sait Darga Anaokulu - Stajyer Öğretmen-2015

Ya-Pa Ataşehir Anaokulu - Stajyer Öğretmen-2014

Alınan Eğitim:

İstanbul Drama Sanat Akademisi (İDSA)- Yaratıcı Drama Liderliği -25 Temmuz

2016- 24 Eylül 2016 (320 saat)

EK 7. Yaratıcı Drama Liderliği Sertifikası

KURSTYERİNİ		PROGRAMIN		BELGENİN	
T.C. KİMLİK NO	2472120628	MESLEK	Yaratıcı Drama Eğitimi/Liderliği Kurs Programı	NUMARASI	9994693620160047840750
ADI SOYADI	Simge KÜÇÜKELMAS	ALAN	Kişisel Gelişim Ve Eğitim	TARİHİ	24/09/2016
BABA ADI	İsa	SÜRESİ	320	VERİLDİĞİ YER	İstanbul-Bakırköy Özel Net Bil Yabancı Dil, Hızlı Okuma Ve Güzel Konuşma Kursu
ANNE ADI	Hayva				

KURS BİTİRME BELGESİ

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü

Yukarıda açık kimliği yazılı Simge KÜÇÜKELMAS, 5580 sayılı Kanuna dayanarak çıkarılan Millî Eğitim Bakanlığın Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği gereğince 25/07/2016 - 24/09/2016 tarihleri arasında düzenlenen 320 saatlik Yaratıcı Drama Eğitimi/Liderliği Kurs Programını tamamlayarak bu belgeyi almaya hak kazanmıştır.

Muhterem AKATA
Kurum Müdürü

Emrullah AYDIN
İlçe Millî Eğitim Müdürü